

Adunarea generală a Asociației Române de Științe Politice

În ziua de 9 decembrie 1978 a avut loc Adunarea generală anuală a Asociației Române de Științe Politice.

La primul punct al ordinii de zi, tov. prof. Ovidiu Trăsnea a prezentat activitatea Asociației pe timp de un an și s-a oprit în mod deosebit asupra sarcinilor care revin ARSP pentru Congresul mondial de științe politice care va avea loc la Moscova în perioada 12-18 august 1979. Astfel, tov. prof. O. Trăsnea s-a referit la pregătirea din timp a volumului *Sistemul politic al R. S. România* de către Institutul de științe politice și studierea problemei naționale, precum și a unui număr special în limba engleză al revistei „Viitorul social” care să cuprindă studii axate pe tematica Congresului, tematică pe care o publicăm în acest număr al revistei.

La cel de-al doilea punct al ordinii de zi, pe marginea celor două referate ținute de tov. Mihai Părăluță de la Consiliul Superior al Dezvoltării Economice și Sociale și de către tov. Ilie Bologa, membru în Biroul executiv al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, secretar al Comitetului de partid de la Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie”, a fost supus dezbaterii *Conceptul de autoconducere și autogestune*.

Redăm mai jos ideile principale care s-au desprins din cele două comunicări prezentate.

În definirea conceptului românesc de autoconducere muncitorească — a arătat tov. Mihai Părăluță — s-a pornit de la analiza nivelului atins în dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție socialiste, de la rezultatele obținute în crearea în ultimele decenii a unui sistem modern de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale, de la cerința izvorită din neconcordanța care s-a creat între cadrul organizatoric și primele forme democratice de conducere și mecanismul economico-financiar. Totodată, s-a arătat, că sistemul de organizare și conducere, făcând începând cu anul 1967, este perfectibil, necesită în continuare unele îmbunătățiri și perfecționări

pentru a răspunde mai exact la exigențele etapei actuale, pentru a juca în permanență un rol de forțe motrice în dezvoltarea forțelor de producție. În noile condiții se impune așezarea fermă a întregii activități de conducere pe principii și criterii economice. Astfel, perfecționarea continuă a mecanismului economico-financiar are caracter de legitate, precum și o determinare obiectivă.

În referat, după ce s-a arătat diversitatea de concepte privind autoconducerea, autogestiunea în gândirea economică mondială, s-a evidențiat faptul că în elaborarea conceptului de autoconducere muncitorească în țara noastră, în definirea formelor concrete de introducere a acestora, s-a pornit de la experiența acumulată până în prezent în domeniul organizării și conducerii, de la propriile noastre realități și cerințe. Prin urmare, nu este vorba de a copia experiența cuiva sau de a introduce unele mecanisme economico-financiare specifice economiei capitaliste de piață cum, de altfel, s-au făcut unele afirmații profund eronate în presa occidentală.

În conceperea P.C.R. și a statului nostru autoconducerea este o expresie a ridicării, pe o treaptă superioară, a democrației muncitorești în perspectiva trecerii treptate spre autoguvernarea liberă a poporului, spre fazele superioare ale organizării comuniste a vieții sociale. Autoconducerea muncitorească așa cum este concepută și aplicată de partidul nostru conține în sine și dezvoltă germinii unor organisme nestatale cu misiunea, așa cum se arată în Programul P.C.R. „de a organiza, conduce și planifica producția, întreaga activitate socială, de a asigura repartitia corespunzător principiilor comunismului”.

Autorul referatului a demonstrat faptul că introducerea autoconducerii muncitorești a fost pregătită de întregul complex de măsuri de democratizare a vieții economice și sociale luate în ultimii ani, este rezultatul legic al unui proces director de acumulări cantitative. De aceea introducerea și așezarea pe baze noi trainice a autoconducerii muncitorești este

„Viitorul social” an VIII, nr. 1, p. 177-203,

București, 1979

chemată să pună de acord mecanismul economico-financiar cu cadrul organizatoric ce fusese creat anterior.

În continuare autorul a definit conceptul românesc de autoconducere astfel: autoconducerea este o categorie specifică a relațiilor de producție socialiste pe o anumită treaptă a evoluției lor, exprimă ansamblul de relații de proprietate, schimb și repartitie care se creează între producătorii socialiști uniți în procesul reproducției socialiste lărgite, cu tripla lor calitate de producători, proprietari și beneficiari. Totodată, s-a arătat că, autoconducerea muncitorească este și o metodă de conducere colectivă pe bază de plan a activității economice a unităților economice și administrativ-teritoriale, o formă de realizare a democrației economice directe.

În concepția autorului, autoconducerea muncitorească cuprinde întregul sistem de realizare a democrației economice, totalitatea formelor și metodelor de conducere colective și de luare a deciziilor la nivelul unităților economice și administrativ-teritoriale. Ea reprezintă elementul de bază al întregii activități economice, imprimându-se asupra tuturor laturilor gestiunii economice, funcțiilor unităților economice. În condițiile aplicării autoconducerii muncitorești au loc modificări și în ceea ce privește formele de realizare a autoconducerii, se aplică funcțiile acesteia, din gestiune economică în general se transformă în autogestione. Acesta presupune o reconsiderare a modului de abordare a noțiunii de gestiune, respectiv autogestione, a întregii teorii a întreprinderilor socialiste. În continuare, autorul s-a referit pe larg la relația dintre autoconducere și autogestione, subliniind că autogestionea economică este o formă de realizare a autoconducerii muncitorești, un component organic al acesteia. S-a precizat că autoconducerea, autogestionea sunt o formă nouă, perfecționată de înfăptuire în activitatea practică a centralismului democratic. De aceea, este greșit de a contrapune, așa cum procedează unii autori, mai ales din străinătate, autoconducerea, autogestionea principiului centralismului democratic. S-a arătat că autoconducerea a devenit forma principală prin care se realizează latura democratică a centralismului în etapa actuală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. De asemenea, s-a menționat că autoconducerea, autogestionea, autofuncționarea și participarea la beneficii sunt piloni de bază ai funcționării întreprinderii, în condițiile aplicării noilor măsuri de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare. Între toate aceste componente ale sistemului de organizare și conducere a activității economice există o strinsă interdependență intercondiționare, nici unul neputând funcționa inde-

pendent, ele alcătuiesc un tot unitar, autogestionea și autofinanțarea constituind suportul economic de realizare a autoconducerii.

În încheiere, s-a subliniat caracterul politic al măsurilor adoptate, efectele care urmează să le aibă asupra întregii activități economice a întreprinderilor, asupra accentuării laturilor calitative ale dezvoltării economice, asupra creșterii rolului organizațiilor de partid în întreaga activitate de conducere.

În comunicarea sa, tov. **Ilie Bologa** s-a referit la participarea directă a oamenilor muncii la conducerea economico-socială a întreprinderii — componentă de bază a autoconducerii, luând ca exemplu întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie” — București.

Autorul s-a referit la ansamblul de măsuri adoptate de partid în vederea perfecționării relațiilor sociale și politice din societatea noastră socialistă, un loc de maximă importanță revenind asigurării cadrului instituțional și condițiilor necesare dezvoltării și adâncirii continue a democrației socialiste, participării directe a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea activității economico-sociale.

Congresele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea precum și Conferințele Naționale din 1967, 1972 și 1977, au constituit, și din acest punct de vedere momente deosebite în viața social-politică a țării, deschizând, prin hotărârile și sarcinile stabilite, noi posibilități și căi de atragere a maselor la activitatea de conducere din diferite domenii.

Urmărind transpunerea consecventă în viață a prevederilor Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, partidul nostru a inițiat și a aplicat în practică un amplu sistem de măsuri privind afirmarea autoconducerii muncitorești și a autogestionei economico-financiare.

Instituționalizarea principiului conducerii și muncii colective ca principiu fundamental al activității în toate domeniile vieții economico-sociale și la toate nivelele, crearea pe acest temel a organelor de conducere colectivă în toate unitățile economice și instituțiile social-culturale; Consiliile oamenilor muncii, cu organele lor ajutoare, comisile pe domenii de activitate; îmbunătățirea compoziției Consiliilor prin creșterea numărului membrilor săi care sînt muncitori provenind direct din producție; crearea Consiliului Național al Oamenilor Muncii, și, în deosebi, instituirea adunărilor generale ale oamenilor muncii ca adevărate foruri de conducere colectivă, de dezbatere a problemelor fundamentale ale fiecărei unități, precum și punerea la îndeplină a acestor organisme a mijloacelor economice necesare îndeplinirii integrale a rolului lor, reprezintă tot atâtea elemente concrete

care dau conținut real și întrușchipează căile și modalitățile de înfăptuire a conducerii muncitorești în întreprinderi.

În continuare au fost expuse unele aspecte care rezultă din înfăptuirea autoconducerii muncitorești prin participarea directă a oamenilor muncii la conducerea întregii activități economico-sociale a întreprinderii și sporirea răspunderii lor pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale pe care le au în dotare.

Arătând că autoconducerea se realizează prin participarea directă a clasei muncitoare, a tuturor celor ce muncesc la conducerea întregii activități a întreprinderii, începând cu adoptarea planului, până la stabilirea măsurilor necesare înfăptuirii și depășirii lui, la rezolvarea problemelor de muncă și de viață ale personalului muncitor, a problemelor privind perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor, la sporirea răspunderii tuturor organelor de conducere colectivă și în ultimă instanță a fiecărui om al muncii, tovarășul Bologa a arătat că: „Autoconducerea muncitorească se concretizează prin creșterea atribuțiilor și rolului organelor de conducere colectivă — Consiliul oamenilor muncii și adunarea generală a oamenilor muncii — în rezolvarea problemelor conducerii ca și în atragerea la procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, folosind modalități și căi variate, a ansamblului personalului muncitor, care are nu numai dreptul, dar și obligația de a contribui la soluționarea problemelor de care depinde desfășurarea normală a activității întreprinderii”.

Apoi s-a referit la Consiliul oamenilor muncii de la Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie” — București, format din 27 de membri dar, după cum a arătat vorbitorul, numărul celor care participă direct la activitatea Consiliului oamenilor muncii, atât în întreprinderea noastră, cit și în toate celelalte întreprinderi, nu se reduce doar la cei aleși ca membri ai acestor organe. Foarte mulți activează în comisiile pe domenii, constituite pe lângă Consiliul oamenilor muncii. În acest fel, un număr tot mai mare de muncitori participă la analiza activității din diferite domenii, propun măsuri de îmbunătățire a organizării muncii, contribuie la fundamentarea deciziilor adoptate de Consiliul oamenilor muncii, sau de biroul executiv al acestuia”.

Consiliul oamenilor muncii își desfășoară activitatea pe baza unui program anual cuprinzând problemele esențiale rezultate din hotărârile adunării generale a oamenilor muncii. Deciziile mai importante, care privesc întregul colectiv de muncă, sunt aduse la cunoștința tuturor oamenilor muncii, folosindu-se metoda: afișării lor la locurile

de muncă; informarea prin grupele sindicale și în ședințele de producție decadale, în scopul cunoașterii, însușirii și aplicării lor.

În vederea atragerii oamenilor muncii la conducerea activității economico-financiare, îmbunătățirea întregii activități tehnico-economice, reprezentanții oamenilor muncii, membrii Consiliului oamenilor muncii sunt informați din vreme cu problemele ce urmează să fie dezbătute în cadrul Consiliului oamenilor muncii. Pe baza cunoașterii prealabile, aceștia organizează la locul de muncă discuții cu colectivele de muncă respective, le cer părerea asupra temelor, selecționează propuneri, sugestii și păreri referitoare la problemele ce urmează să fie analizate.

Cît de eficientă este participarea largită a muncitorilor la organizarea și conducerea producției, reiese între altele și din modul eficient în care sînt rezolvate o serie de probleme care privesc gospodărirea fondurilor fixe, valorificarea superioară a capacităților de producție. Astfel, în ultimii doi ani, în întreprinderile Centralei Industriale de utilaj tehnologic și rafinării, au fost puse în valoare circa 6 000 m² suprafețe productive, fără a se aloca investiții și pe care s-a obținut o producție de peste 4 000 tone utilaj tehnologic complex.

Efectul unei asemenea acțiuni, desfășurate cu participarea comisiilor pe domenii, sub directa conducere a organizațiilor de partid a demonstrat faptul că la fiecare loc de muncă există încă resurse ce se pot valorifica iar antrenarea oamenilor muncii la identificarea de noi și noi posibilități de îmbunătățire a activității, reprezintă o sursă inepuizabilă de soluții optime.

Atribuțiile largi cu care este investită adunarea generală a oamenilor muncii, cum ar fi discutarea și adoptarea planului, a bugetului de venituri și cheltuieli, dezbaterile tuturor problemelor majore legate de aplicarea acestora în practică, preocuparea pentru înfăptuirea reglementărilor privind cointeressarea materială a oamenilor muncii, participarea la beneficii, pregătirea profesională, îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață, reprezintă o clocventă ilustrare a modului în care oamenii muncii din întreprindere, clasa muncitoare își exercită direct drepturile și își îndeplinesc cu răspundere obligațiile ce decurg din calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari.

Traducerea în practică a noului mecanism economico-financiar adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, care pe lângă perfecționarea sistemului de planificare prevede și trecerea fiecărei unități la o autogestiuie proprie, demonstrează creșterea și maturizarea experienței de conducere a oamenilor muncii. Prin trecerea la autogestiuie

s-a pus în mod practic în concordanță mecanismul economico-financiar cu nivelul înalt atins de formele noi de conducere colectivă, cu autoconducerea muncitorească, asigurându-se condițiile materiale înfăptuirii acesteia.

Spre exemplificare autorul s-a referit la adunările generale ale oamenilor muncii din ramura construcțiilor de mașini, ținute în vara anului 1978, unde peste jumătate din propunerile făcute de oamenii muncii au vizat ridicarea nivelului tehnic al producției, asimilarea de produse noi.

Astfel au fost propuse soluții originale, de mare randament tehnic, în adunările generale, care au permis executarea a peste 800 de tipuri de utilaje, multe din ele superioare celor similare existente pe piața mondială sau chiar executate în premieră mondială. Accentul a fost pus pe acțiuni concrete pentru creșterea aportului muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor la promovarea tehnicii moderne și afirmarea inteligenței creatoare proprii.

Ca rezultat al stimulării activității de invenții și inovații numai în prima jumătate

a actualului cincinal, la nivelul Centralei s-au înregistrat peste 50 de invenții și peste 220 inovații a căror eficiență economică anuală se cifrează la circa 200 milioane lei.

Introducerea în domeniul conducerii întreprinderilor a principiului autoconducerii a necesitat o sporire calitativă a răspunderii tuturor oamenilor muncii și în primul rând a organelor de conducere colectivă care au mandatul de a asigura aducerea la îndeplinire a celor hotărâte de oamenii muncii în adunările generale, a prevederilor și sarcinilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării.

În încheiere tov. Bologa a arătat: „Faptul că oamenii muncii sînt cei care conduc și răspund direct de mijloacele de producție pe care societatea le-a încredințat spre autogestionare, ridică noi exigențe în fața personalului muncitor și a reprezentanților aleși ai acestuia, în ceea ce privește pregătirea profesională și creșterea competenței în rezolvarea problemelor conducerii unităților economice”.

Programul celui de-al XI-lea Congres mondial de științe politice, Moscova, U.R.S.S.—12—18 august 1979

În perioada 12—18 august 1979 se vor desfășura la Moscova lucrările celui de-al XI-lea Congres mondial al Asociației Internaționale de știință politică (A.I.S.P.), organizație profesională neguvernamentală la care sînt afiliate peste 30 de asociații naționale și regionale, printre care și Asociația română de științe politice.

Adoptînd programul științific oficial al viitorului Congres mondial, Comitetul executiv al Asociației internaționale de știință politică a stabilit ca temă generală a congresului — *Probleme ale războiului și păcii*.

Potrivit programului elaborat, lucrările Congresului vor fi axate asupra unui larg evantai de teme de interes general și profesional, incluzînd probleme ale războiului și păcii în epoca contemporană, ale dezvoltării și schimbării politice, aspecte privind drepturile omului, dezbateri asupra datelor unor cercetări în domeniul politic ș.a.

Tematica completă a programului adoptat pentru Congresul de la Moscova este următoarea:

Sesiunea plenară — tema 1: *Politica păcii* va include următoarele grupe de lucru:

1. *Conceptii asupra păcii* — prof. Marcel Merle — Franța, prof. Anatol Rapoport — Canada.

2. *Diminuarea tensiunilor internaționale — reglementare sau sursă de conflicte?* — prof. Georgii Arbatov — U.R.S.S., prof. Susan Strange — Anglia.

3. *Cursa înarmărilor și limitarea armamentelor* — prof. Urs Luterbacher — Elveția, prof. dr. Wolfgang Weichelt — R.D.G.

4. *Pacea și schimbarea ordinii mondiale* — prof. Helio Jaguaribe de Mattos — Brazilia, prof. Mircea Malița — România.

5. *Politici naționale ale păcii și războiului* — prof. Aloo J. Dastur — India, prof. Edward A. Kolodziej — S.U.A.

6. *Echilibrul de forțe sau integrarea ca mijloc de acces la pace?* — prof. Bruce M. Russett — S.U.A., prof. Fedor M. Burlatsky — U.R.S.S.

7. *Conflictele interne, conflictele între state și pacea internațională* — prof. Dan Horowitz — Israel, prof. Charles Zorgbibe — Franța.

8. *Factorii și strategiile coexistenței și păcii* — prof. dr. Kazimierz Opalek — Polonia, prof. K. J. Holsti — Canada.

9. *Comunicări libere asupra ansamblului temei* — prof. dr. Daniel Frei — Elveția, prof. dr. Radovan Vukadinović — Iugoslavia.

Sesiunea plenară — tema II: *Politica de dezvoltare și schimbarea de sistem* :

1. *Dezvoltarea socioeconomică și sistemele politice într-o perspectivă comparativă* — prof. Mattei Dogan — Franța, prof. Sigeki Nishihira — Japonia.

2. *Dezvoltarea economică și stabilitatea sau instabilitatea politică* — prof. Richard Jolly — Anglia, prof. V. K. Sukumaran Nayar — India.

3. *Participarea populară la dezvoltarea socio-politică în țările în curs de dezvoltare și în țările industrializate* — prof. dr. Najdan Pašić — Iugoslavia, prof. Alex Inkeles — S.U.A.

4. *Planificarea și modul său de realizare* — prof. Dusan Sidjanski — Elveția, prof. Tamás Morva — Ungaria.

5. *Politica creșterii dezechilibrate* — prof. Candido Mendes — Brazilia, prof. David E. Apter — S.U.A.

6. *Politica de non-aliniere ca factor de dezvoltare* — prof. dr. Adolf Biblić — Iugoslavia, prof. A. P. Rana — India.

7. *Transformarea sistemelor politice și sociale, istorice și moderne* — prof. Richard L. Merritt — S.U.A., prof. Radovan Richta — Cehoslovacia.

8. *Noi surse de conflicte și de confruntări în sistemele politice* — prof. Mohamed Bouzidi — Maroc, prof. Mogens N. Pedersen — Danemarca.

9. *Comunicări libere asupra ansamblului temei* — prof. dr. Klaus von Beyme — R.F.G., prof. Samuel S. Mushi — Tanzania.

Sesiunea plenară — tema III: *Creșterea cumulativă în cadrul cunoștințelor de știință politică după 1949* :

1. *Progresul cunoștințelor în relațiile dintre economie și politică* — prof. Arend Lijphart — S.U.A., prof. Sidney Verba — S.U.A.

2. *Teoria sistemică în știința politică, aplicată și critică* — prof. dr. Peter Christian Ludz — R.D.G., prof. Longin Pastusiak — Polonia.

3. *Teoria politică, normală: dezvoltarea sa e indispensabilă și posibilă?* — prof. C. B. Macpherson — Canada, prof. Alessandro Pizzorno — Italia.

4. *Progresul cunoștințelor în relațiile dintre economie și politică* — prof. Richard Rose — Scoția, prof. Toncho Trendafilov — Bulgaria.

5. *Utilitatea cunoștințelor de știință socială* — prof. dr. Frieder Naschold — R.F.G., prof. Ioan Ceterchi — România.

6. *Sistemele de informație și recoltarea de date* — prof. Vladimir A. Vinogradov — U.R.S.S., prof. Richard L. Merritt — S.U.A.

7. *Interpretarea datelor, analiză și predicție* — prof. Jean Stoetzel — Franța, prof. dr. Rudolf Wildenmann — R.F.G.

8. *Progresul cunoașterii asupra instituțiilor guvernamentale* — prof. Iqbal Narayan — India, prof. Yuri Tikhomirov — U.R.S.S.

9. *Autonomie și dependență în elaborarea conceptelor* — prof. Simon Schwartzman — Brazilia, prof. Abdul Aziz Jalloh — Camerun.

10. *Comunicări libere asupra ansamblului temei* — prof. Adami Schaff — Austria, prof. Erik Allardt — Finlanda.

În afara acestor sesiuni plenare tematice s-a decis funcționarea, în cadrul Congresului, a unor secțiuni organizate de comitetele de cercetare ale A.I.S.P., a căror tematică de lucru este următoarea:

1. *Analiză terminologică și conceptuală* : a. Naționalități, minorități și grupe etnice (prof. Fred W. Riggs — S.U.A., prof. Gleb Kossov — U.R.S.S.), b. Băncile de date și de terminologie (prof. Fred W. Riggs, prof. George Graham — S.U.A.).

2. *Cercetări originale asupra elitelor politice* (prof. Dwaine Marvick — S.U.A.).

3. *Unificarea europeană* : a. Cercetarea actuală asupra unificării europene; b. Alegerile directe în Parlamentul european și a Parlamentului european liber ales (prof. Ghiță Ionescu — Anglia).

4. *Studii politice latino-americane* : a. Controlul politic al tehnocrației; b. Dezvoltarea O.P.E.C. și consecințele sale pentru țările Americii Latine (prof. Carlos A. Astiz — S.U.A.).

5. *Studii comparative asupra autorităților locale și politica locală* : a. Tendințele politicii urbane (prof. Francesco Kjellberg — Norvegia); b. Elitele politice locale (prof. Fred Bruhns — S.U.A.).

6. *Sociologie politică* : a. Administrație politică (prof. Ezra Suleiman — S.U.A.); b. Ideologie (prof. Jerzy J. Wiatr — Polonia).

7. *Abordări cantitative și matematice ale politicii* : a. Logici dialectice; b. Învățarea instituțională și nonînvățarea (prof. Hayward R. Alker, Jr. — S.U.A.).

8. *Evoluția puterii legislative* : a. Procedee legislative și inovații din perspectivă comparativă; b. Legislațiile și evoluția socială din perspectivă comparativă (prof. Allan Kornberg — S.U.A.).

9. *Studii de jurisprudență comparativă* : a. Instituțiile judiciare și criza de autoritate în

societățile moderne și cele în curs de dezvoltare; b. Structuri și funcții noi ale instituțiilor judiciare din perspectivă comparativă (prof. Joel B. Grossman — S.U.A.).

10. *Studii asupra păcii și conflictelor*: a. Amenințări la adresa păcii mondiale: indicatori de avertizare și de garanție; b. Amenințări la adresa justiției sociale: indicatori de avertizare și de garanție (prof. J. David Singer — S.U.A.).

11. *Știința și politica*: a și b: Metode de elaborare a criteriilor și evaluarea politicii științifice (prof. André Philippart-Belgia).

12. *Biologie și politică*: a și b: Biopolitica (prof. Albert Somit — S.U.A.).

13. *Etnic și politic*: a. Abordări conceptuale comparative ale analizei mișcărilor naționaliste: cauze și evoluții; b. Popoarele aborigene și tribale, construcția de stat și emergența etnicității (prof. John Trent — Canada).

14. *Dezvoltarea și sistemele politice*: a și b: Dezvoltarea și sistemele politice (prof. Candido Mendes — Brazilia).

15. *Geografie politică*: a. Concepte geografice și comportament politic; b. Geografie electorală (prof. Jean Laponce — Canada).

16. *Emergența ordinii economice internaționale*: a și b: Emergența ordinii economice internaționale (prof. Dusan Sidjanski — Elveția).

17. *Problemele socio-politice ale pluralismului*: a și b: Problemele sociopolitice ale pluralismului (prof. Stanislaw Ehrlich — Polonia).

La Congresul de la Moscova, s-a preconizat de asemenea, desfășurarea unor conferințe special organizate de grupele de studii ale A.I.S.P.:

1. *Studii de politică asiatică* („Ordinea regională — o abordare a păcii și securității internaționale” — prof. Teh-Kuang Chang — S.U.A.).

2. *Rolul sexelor și politica* (prof. Judith H. Stiehm — S.U.A. și Margerita Rendel — Anglia).

3. *Studii comparative asupra ideilor politice* („Dimensiunea și cetățenia democratică” — prof. George K. Romoser — S.U.A.).

4. *Educație politică* („Socializarea politică” — prof. Artur Bodnar — Polonia).

5. *Suport politic și alianare* (prof. Kristen Monroe — S.U.A.).

6. *Finanțare și corupție politică*: a. Corupția politică (prof. Michael Pinto-Duschinsky — Anglia); b. Finanțarea politică (prof. Herbert E. Alexander — S.U.A.).

7. *Politică și Drept* (prof. V. Tumanov — U.R.S.S.).

Pe lângă conferințele amintite, programul științific al Congresului mai cuprinde și două reuniuni pe teme particulare, una deja apro-

bată de către Comitetul de program și alta în curs de definitivare.

1. *Mediu, resurse și tehnologie: nord-sud și est-vest* (prof. O.P. Dwivedi — Canada).

2. *Modelele globale — actualizări substantive* (prof. Harold Guetzkow — S.U.A., Michael D. Ward — S.U.A.).

3. *Integrarea în Europa de est și de vest* (John Pinder — Anglia).

4. *Caracterul social al sectorului de stat în economiile țărilor în curs de dezvoltare* (prof. V. Chirkov — U.R.S.S.).

5. *Dezvoltarea politică în condiția de bunăstare socială* (prof. Arnold J. Heidenheimer — S.U.A.).

6. *Loisir și politică* (prof. John Meisel — Canada).

7. *Influența evoluției legislației constituționale, după 1945, asupra sistemelor politice* (prof. Boris N. Topornin — U.R.S.S.).

8. *Aspecte sociale și politice ale automatizării* (dr. Frank Adler — Austria).

9. *Clivaj și aliniere în societățile industriale avansate* (prof. Samuel H. Barnes — S.U.A.).

10. *Prealabile la împărțirea puterii* (prof. Jeane Kirkpatrick — S.U.A.).

11. *Exprimarea intereselor și acomodarea lor în statele cu partid unic* (prof. Guy Hermet — Franța și prof. Clement H. Moore — S.U.A.).

12. *Participarea instituțiilor medico-legale la desfășurarea procedurilor judiciare* (prof. Peter W. Sperlich — S.U.A.).

13. *Conducerea politică individuală* (prof. Lewis J. Edinger — S.U.A.).

14. *Piața, politica și experiența* (prof. Robert E. Lane — S.U.A.).

15. *Valori și norme politice în lumea contemporană* (prof. Ovidiu Trăsnea — România).

16. *Drepturile fundamentale în cadrul unei ordini democratice* (prof. Robert A. Dahl — S.U.A.).

17. *Dezvoltarea gândirii politice marxiste după 1945* (prof. André Vachet — Canada).

18. *Marx și Weber* (prof. Charles R. Nixon — S.U.A.).

19. *Relația dintre filozofie și politică* (prof. Bhikhu Parekh — Canada).

20. *Dezvoltarea științei politice în a „Treia lume”* (prof. Nirmal Bose — India).

21. *Semnificația permanentă a principiilor din Nürnberg* (prof. John H.E. Fried — S.U.A.).

22. *Comunicarea politică și studiul sistemelor politice* (prof. Itzhak Galnoor — Israel).

23. *Dialogul sector public — sector privat* (prof. Henry J. Steck — S.U.A.).

24. *Participarea muncitorilor la autogestione* (prof. Stojan Tomić — Iugoslavia).

25. *Lenin ca gânditor politic* (prof. F. Konstantinov — U.R.S.S.).

26. *Redescoperirea statului* (prof. Pierre Birnbaum — Franța).

27. *Criza din 1973: comportamentul sub stress* (prof. Michael Brecher — Canada).

28. *Către o explicație multidimensională a politicii externe: rezultatele studiilor empirice comparative* (prof. Charles F. Hermann — S.U.A.).

29. *Relația dintre filozofie și teorie* (prof. Percy B. Lehning — Olanda).

30. *Știință politică și cultură politică — tehnici de cercetare* (prof. Léon Dion — Canada).

31. *Știința politică și cultura politică dominantă* (prof. Martin Seliger — Israel).

32. *Tendințe ale federalismului* (prof. George Tsatsa — Iugoslavia și prof. Frederick M. Wirt — S.U.A.).

33. *Drepturile umane și ordinea mondială* (prof. Alozie N. Wachuku — Nigeria).

34. *Opțiuni cu privire la dezvoltare: o anchetă multiparadigmatică* (prof. Kinhide Mushakoji — Japonia).

II. 35. *Clarificări în politica externă* (prof. Bernard Morris — S.U.A.).

36. *Psiho-politica: foloasele și abuzurile sale* (prof. Arnold A. Rogow — S.U.A.).

37. *Referendum* (Phillip Goodhart — Anglia).

38. *Conceptul de putere în viziunea lui Laswell și Kaplan asupra puterii și societății* (prof. David A. Baldwin — S.U.A.).

39. *Interdependența detenției internaționale și reformele sociale* (prof. Egbert Jahn — R.F.G.).

40. *Securitatea și drepturile omului: aplicarea actului final al Acordului de la Helsinki* (prof. Richard L. Merritt — S.U.A.).

41. *Comunicarea mondială* (prof. Charles E. Osgood — S.U.A.).

42. *Opinia publică și partidele politice* — (organizată împreună cu Asociația mondială a cercetării opiniei publice) — prof. Juan J. Linz — S.U.A.

Prin conținutul și semnificația lor tematică deosebit de vastă, cele aproape 142 sesiuni dedicate dezbaterii problemelor războiului și păcii în epoca contemporană, vor da posibilitate participanților să abordeze cele mai importante subiecte cu privire la noile tendințe și orientări în politica actuală, la dezvoltarea științei politice și contribuția ei la edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

În acest sens, participarea reprezentanților români la cel de-al XI-lea Congres mondial de științe politice de la Moscova, va trebui să favorizeze, în cea mai mare măsură, afirmarea științific-argumentată a tezelor politice elaborate de către partidul nostru, în legătură cu politica de destindere internațională, cu pacea și securitatea în Europa, cu necesitatea stabilirii unor noi forme de cooperare în relațiile dintre state.

Științele sociale și politica socială

Conferință Internațională, București,

25—28 noiembrie 1978

În perioada 25—28 noiembrie 1978 s-au desfășurat în țara noastră lucrările Conferinței internaționale cu tema „Științele sociale și politica socială” organizată de Centrul european de coordonare a cercetării și documentării în științele sociale de pe lângă UNESCO, Academia de Științe Sociale și Politice și Academia „Ștefan Gheorghiu”.

În conceperea, organizarea și desfășurarea conferinței, inițiatorii au pornit de la faptul cunoscut că, adesea, reprezentanții factorilor de acțiune socială și de decizie își exprimă sentimentul că ei primesc un prea mic ajutor

din partea cercetării științifice din domeniul științelor sociale, în soluționarea problemelor practice ale vieții sociale, cu care ei sînt confrunțați în munca și activitatea lor. În același timp, se constată că reprezentanții științelor sociale manifestă anumite insatisfacții, fiind convinși că ei depun eforturi pentru a veni în sprijinul cerințelor practicii și ale conducerii vieții sociale, dar că rezultatele investigațiilor pe care le întreprind rămîn în prea mare măsură necunoscute, îndeosebi acelor care ar fi interesați să manifeste o audiență reală față de efortul lor științific.

De aceea, obiectivul pe care și l-a fixat conferința a fost acela de a ocaziona un efort de reflecție și un schimb de idei, în legătură cu relațiile dintre cercetările întreprinse asupra unor teme din științele sociale și procesele de decizie din aceste domenii, pentru a pune în evidență cauzele care generează discrepanțele și, poate, inabilitățile, atât din partea factorilor decidenți, cât și a cercetătorilor, în a se întâlni unii pe alții, în eforturile comune pe care le fac pentru dezvoltarea economică și socială.

Luând în considerare faptul că problema a făcut obiectul multor dezbateri și reuniuni naționale sau internaționale, al unor studii, publicații sau cărți, Centrul european de la Viena a încercat să determine noi aspecte, în funcție de care să stabilească atât conținutul, cât și componența participanților care să fie invitați la lucrări, ajungând la concluzia că cea mai profitabilă modalitate de organizare a dezbaterilor ar putea rezulta din reuniunea la aceeași masă de lucru a unor reprezentanți autorizați ai cercetării și reprezentanți ai organelor sau organismelor care elaborează procesele decizionale.

În privința conținutului, lucrările Conferinței au fost axate pe examinarea unor proiecte naționale și internaționale de cercetare având ca teme aspecte majore ale dezvoltării economico-sociale în sisteme sociale diferite, precum și pe discutarea unor experiențe concrete acumulate, atât de către „producătorii”, cât și de către „consumatorii”, cunoștințelor, concluziilor și soluțiilor posibile, rezultate din investigațiile științifice întreprinse.

Pornindu-se de la aceste idei de bază s-a stabilit și structura Conferinței, care a fost împărțită în trei părți diferite, dar strins legate între ele. O primă parte a fost consacrată discutării și evaluării unor expuneri ale unor specialiști cu bogată experiență la nivel național sau internațional pe tema relațiilor dintre științele sociale și politica socială în diferite contexte economico-sociale, politice și culturale.

O a doua, a fost consacrată examinării unui număr de proiecte de cercetare de amploare, realizate la cererea sau la comanda unor organisme guvernamentale sau instituții publice spre a servi ca bază pentru pregătirea și luarea unor decizii politice.

A treia parte a Conferinței a avut drept conținut prezentarea și discutarea unor expuneri asupra experiențelor dobândite în acest domeniu de unele organizații internaționale care s-au ocupat sau au ca obiect de activitate, în prezent, asemenea probleme. În acest context, la conferință au luat parte 45 de renumiți specialiști și personalități din domeniul științelor sociale, din 14 țări europene, SUA și Canada, reprezentanți ai unor organisme economice naționale și internaționale,

ai Consiliului Internațional de Științe Sociale UNESCO, Clubului de la Roma și ai Asociației europene a institutelor de cercetare și educare în vederea dezvoltării.

Luând cuvântul în deschiderea lucrărilor, **Leonte Răutu**, președintele Consiliului de conducere și Rectorul Academiei „Ștefan Gheorghiu”, a subliniat importanța și semnificația deosebită a Conferinței care își propune să analizeze condițiile optime în care e posibil să se reunească două tipuri fundamentale de activitate umană: cercetarea științifică și politica. Referindu-se la modul cum sînt soluționate problemele privind relațiile dintre științele sociale și politica socială în țara noastră, vorbitorul a arătat că, în cazul nostru e necesar să se aibă în vedere faptul că avem de-a face cu un sistem economico-social și politic socialist în care dezvoltarea are loc în mod planificat, eforturile fiind îndreptate nu numai spre dezvoltare economică ci și, ca o dominantă, spre dezvoltare socială multilaterală. În acest scop, împotriva voluntarismului și arbitrarului, atât politica, cât și științele sociale sînt chemate să determine optimum-ul dezvoltării economice și sociale, obiectivele dezirabile și posibile de realizat în efortul susținut al poporului nostru pentru propășirea materială și spirituală a patriei. Aceasta explică interesul obiectiv, vital de utilizare și de promovare a științelor, ca factori esențiali ai procesului dezvoltării, promovarea unei politici a științei ce utilizează metode elastice de planificare, dezvoltarea în același timp a cercetării fundamentale și a cercetării aplicate, stabilirea programelor prioritare de cercetare, în cadrul cărora un loc deosebit îl ocupă ramurile de vîrf ale științei. Conferind științelor sociale un rol capital în soluționarea problemelor fundamentale ale dezvoltării, societatea noastră socialistă creează toate condițiile pentru confruntarea largă și deschisă a punctelor de vedere, pentru manifestarea liberă a spiritului novator și de creație în științele sociale și politice.

Prof. dr. doc. Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice a susținut, în numele specialiștilor români participanți la Conferință, comunicarea înscrisă în prima parte a Conferinței, *Științele sociale și dezvoltarea economico-socială în România* (Textul integral al comunicării a fost publicat în nr. 4/1978 al revistei „Viitorul social”).

În continuare, **André Danzin**, vechi elev al Școlii Politehnice și al Școlii Superioare de Electricitate din Franța, directorul Institutului de cercetare în informatică și automatizări din Paris, președintele Comitetului european de cercetare și dezvoltare (CERD) de pe lângă Comisia Comunităților Europene, a susținut comunicarea *Inovația tehnologică în materie*

de informatică predetermină evoluția socială? Pot fi controlate efectele acestora?

Pornind de la faptul că universul creat de tehnologiile noi (electronica, informatica, telecomunicațiile) influențează nu numai viața materială a persoanelor și societăților, ci și viața lor spirituală, el a arătat că, sub acest raport, epoca noastră este deosebit de importantă în materie de putere de comunicare și de acumulare de cunoștințe. Numai că oricine se preocupă de procesul „nașterii” noilor cunoștințe și inovații, nu poate decât să fie frapat de caracterul aleatoriu al acestui proces, care va fi „foarte dificil de planificat”, dacă nu vom să pierdem „originalitatea neașteptată”.

Dacă considerăm omul drept „punct activ al comunicării” se poate considera că, în condițiile în care odată cu perfecționarea mijloacelor de comunicare crește complexitatea, va crește și „psihismul societăților umane”, adică capacitatea lor de a domina această complexitate.

În acest sens, avem de-a face, de fapt, cu probleme foarte vaste și urgente privind impactele sociale ale noilor tehnologii. În ceea ce privește informatica, în Franța au fost dezvoltate, din inițiativa Președintelui Republicii, multiple studii, însoțite de eforturi aprofundate de reflexie. Ele au condus la o bogată „recoltă” de probleme deschise, privind, între altele: problemele ridicate de introducerea metodelor cantitative și ale tratării electronice a datelor în diferite discipline științifice, cum ar fi matematica, analiza sistemică, lingvistica etc.; modificările conceptelor și a metodologiilor în anumite activități de importanță majoră ca: sănătate — medicină, drept — justiție, educație — învățământ ș.a.; problemele sociale antrenate de utilizările multiple ale informaticii și automatizării în industrii, servicii, administrație; tehnologiile informării și marile bănci de date, în relațiile lor cu puterea; marile probleme sociale puse de informatizarea societății.

Toate acestea au impus elaborarea și adoptarea unei metodologii noi pentru conduita programelor de cercetare, în cadrul căreia un loc deosebit îl are recunoașterea necesității organizării de echipe pluridisciplinare de cercetare, a necesității de a opera „in vivo”, precum și a celei de a lăsa tehnicii liberul joc al dezvoltării sale. În aceste condiții, autorul a pus tranșant problema dacă evoluția poate fi ghidată, dacă procesul de informatizare a societății poate fi controlat, astfel încât el să fie subordonat necesităților umanității. După părerea lui, principala dificultate în stăpânirea și conducerea acestor procese constă în „gradul de libertate care este necesar să fie acordat cercetării și dezvoltării”.

În tentativa de dirijare a cercetării și dezvoltării ar fi profitabil să se procedeze prin intermediul „acțiunilor catalitice”, respectiv a reuniunilor, colocviilor, publicațiilor, studiilor etc., concepute ca acțiuni indirecte, sau a contractelor, proiectelor pilot ș.a. ca „acțiuni concertate”.

Luând în considerare situația actuală a tehnologiei, aflate încă în marcate procese de mutație, ca și caracterul imprevizibil al consecințelor sale asupra societății, autorul formulează concluzia, potrivit căreia este util să se procedeze prin metoda „încercărilor-selecțiilor”, a „pluralismului încercărilor” și a comparării situațiilor la nivel internațional.

În continuare dr. Henning Friis, directorul Institutului național danez de cercetare socială, a prezentat modul de organizare și experiența acumulată de acest institut în promovarea cercetărilor sociale în conexiune cu cerințele specifice ale factorilor de conducere în diferitele domenii ale activității sociale și la diferitele nivele ierarhice.

Tot în prima parte a conferinței, Maurice Guernier — Franța, membru al Clubului de la Roma, inspector economic al guvernului francez, a abordat o serie de probleme privind locul și rolul pe care ar trebui să le aibă științele sociale în cadrul politicilor de dezvoltare economică și socială în țările în curs de dezvoltare. În esență, el a susținut că politicile de dezvoltare din aceste țări n-au luat o direcție pe deplin valabilă, în primul rând, pentru că se întemeiază pe o concepție îngustă „economistă”, fiind lăsate pe planul al doilea aspectele sociale și umane ale dezvoltării. În plus, unele din ele întâmpină multiple feluri de dificultăți pentru că încearcă să imite modele occidentale ale creșterii și, în primul rând, a celor inspirate de principiile teoriei creșterii economice a lui W. Rostow sau alte modele, practica social-politică demonstrând deja în mod convingător că imitația nu este cea mai adecvată modalitate de a soluționa problemele, iar economismul „prin el însuși” este greșit. De aceea, specialistul francez a conchis că este necesar un „gigantic efort de creativitate în științele sociale”, în măsură să conducă aceste țări spre elaborarea propriilor lor modele și politici de dezvoltare economică, socială și umană.

Considerând problematica Conferinței nu la nivel internațional sau național, ci din perspectiva factorilor politico-administrativi teritorialii, Pino Ghezzi — Italia — consilier, a abordat, în numele primarului orașului Torino — relația științe sociale — politică socială, analizând problemele cu care se confruntă și modalitățile de soluționare a lor decătre municipalitatea comunistă din Torino. În analiza întreprinsă el a pornit de la faptul că „marele oraș

reproduce într-un mod exemplar caracterele vieții sociale moderne", el fiind locul unde s-au manifestat și continuă să se manifeste schimbările care au produs societatea modernă, care au determinat imaginea ce servește ca model al înseși schimbărilor sociale.

Pornind de la aceste premise el a arătat că în zilele noastre există oameni de știință și politicieni care consideră că fenomenul „marele oraș” este un fenomen pozitiv, acceptând dezechilibrele și degradarea caracterului vieții orașelor drept elemente inevitabile, cel mai mic preț ce trebuie plătit „zeului” dezvoltării, preț ce este mult inferior binefacerilor pe care dezvoltarea le produce în favoarea colectivităților sociale urbane. Specialistul italian a demonstrat însă, pe cazul orașului Torino, că atunci când un oraș depășește un milion de locuitori și chiar o jumătate de milion asistăm la o involuție, care se transmite prin simpatie în situațiile mediului ambiant, în viața economică și culturală. Megalopolisul „...celebrează în toate cazurile, ritul dezolant al expansiunii sale cantitative”. Unei creșteri marcate a populației, ca și a producției în marile aglomerații urbane îi corespund creșteri semnificative ale delincvenței, alcoolismului, consumului de droguri, ale dezorganizării serviciilor publice, dezechilibrelor ecologice. Făcând rezerva necesară, de a nu extrapola fără nici un fel de restricții, situațiile din orașele societății industriale dezvoltate pe care le analizează, P. Ghezzi deplîngea faptul că „în marele virtej al dezvoltării, în entuziasmul creșterii, așa-zisa civilizație industrială a uitat, prea adesea, subiectul acestei creșteri și al acestei dezvoltări: omul, care, din moment ce este artizanul acestei civilizații, trebuie să fie și beneficiarul ei”.

Sursele acestei stări de lucruri trebuie căutate în teoriile economice ale creșterii, între care și cele elaborate de Schumpeter, potrivit cărora, acordându-se un rol deosebit capitalului, se impune a continua să se investească, acolo unde au fost făcute primele investiții, pentru a se evita pe această cale „sărăcirea capitalului inițial”. Aceste concepții au dominat dezvoltarea industrială urbană mai mult de două secole. Ele se află la originea, nu numai a dezechilibrelor regionale foarte grave, ci și a gîturilor înspăimîntătoare care au paralizat și paralizază din ce în ce mai mult zonele cele mai dezvoltate și marile orașe ale lumii.

Această „lege” a capitalismului primitiv este cea care a eliminat omul, ca subiect și ca țel, din multe eforturi care au fost consacrate promovării dezvoltării economice.

Experiența acumulată în conducerea unui mare oraș cum este Torino, conduce la concluzia că trebuie respinsă teza ineluctabilității „crizei urbane”, ca și cea potrivit căreia soluția acestei crize ar fi reîntoarcerea la trecutul

arhaic, primitiv. Direcția principală de acțiune și șansa depășirii situațiilor de astăzi trebuie să fie aceea a intensificării eforturilor pentru „recucerirea, în continuitatea istoriei și a proceselor sale evolutive, a tuturor elementelor utile astăzi, punînd dezvoltarea și progresul științific și tehnic în serviciul omului și nu împotriva lui”. Pentru Italia problema se pune cu atît mai mult, cu cît ea este moștenitoarea unei mari civilizații urbane care, nu este ușor să fie armonizată cu civilizația industrială. Aceasta reclamă un susținut efort de creație, în măsură să armonizeze tensiunea spre viitor cu respectul față de ceea ce se leagă, pozitiv, de trecut.

Reputatul specialist francez Jean Stoetzel, președintele Institutului francez de opinie publică s-a raportat la tematica dezbaterii vorbind despre locul și rolul anchetelor și al sondajelor de opinie în realizarea planurilor și programelor de dezvoltare economică și socială. Demonstrînd că, în esență, studiul opiniei publice reprezintă o analiză a modului cum planurile, acțiunile și măsurile politice se reflectă în sentimentele, atitudinile și comportamentul populației, specialistul francez a prezentat interesante date asupra contribuției pe care au adus-o anchetele sociologice prin sondaj la soluționarea mult discutatei probleme a centrului Parisului, prin demistificarea grupelor diverse de presiune conturate în legătură cu hafele capitalei franceze, la sistematizarea circulației rutiere pe Bd. Saint-Germaine, a locațiilor de stat pentru persoanele în vîrstă care nu au altă sursă de existență, a transportului rutier în perioada „marilor vacanțe de vară” franceze ș.a.

În partea a doua a conferinței, consacrată examinării unor studii de caz, efectuate la cererea sau la comanda unor organisme de stat sau private, au fost analizate două proiecte de cercetare efectuate, unul în R.F. Germania, cu tema *O investigație asupra dezvoltării economice și sociale. Experiența unui grup de cercetare în R.F. Germania și altul în R.P. Polonă, de către Comitetul „Polonia 2000” pe tema Rolul consilieratului științific în procesele de decizie în Polonia.*

Primul proiect a fost prezentat de dr. Herbert Hax profesor la Universitatea din Köln, împreună cu dr. Günter Friedrichs de la *Industriegewerkschaft Metalle, Karl Furman-tak*, directorul serviciului de planificare din Ministerul muncii și al organizării sociale din R.F. Germania și dr. Werner Dräger, membru al Comitetului pentru dezvoltare economică și socială. Participanții germani la Conferință au arătat că, în anul 1971 guvernul R.F. Germania a constituit un „Comitet pentru dezvoltare economică și socială”, format din 17 oameni de știință, avînd ca sarcină să elaboreze un studiu asupra problemelor dez-

voltării economice și sociale, cu concluzii pentru factorii de decizie politică. Mai precis, studiul era chemat să dea răspuns la problema: cum poate fi promovată dezvoltarea economică și socială în interesul populației, în condițiile „economiei de piață”?

Membrii Comitetului au fost desemnați, după cum urmează: cinci de către patronat, cinci de către sindicate și șapte de către guvern. Din punct de vedere al formației profesionale, 10 membri ai Comitetului erau economiști, trei sociologi, doi ingineri și alții doi juriști.

Comitetul a funcționat timp de șase ani de zile, perioadă în care și-a precizat și detaliat sarcinile, a elaborat și aplicat programul de cercetare și a definitivat studiul. Trei domenii fundamentale de investigație au fost considerate esențiale pentru realizarea scopului propus: a. determinarea problemelor cruciale ale dezvoltării tehnologice, economice și sociale, cărora reprezentanții guvernului vor trebui să le dea răspuns și în formularea căruia vor putea primi informații și sprijin din partea unor specialiști din domeniul științelor sociale; b. ce fel de cercetări vor trebui să fie stimulate, în vederea aprofundării cunoașterii problemelor dezvoltării tehnologice, economice și sociale și prin intermediul cărora să se creeze baze mai bune pentru elaborarea deciziilor politice; c. pentru ce perioadă de timp se pot face previziuni asupra dezvoltării tehnologice, economice și sociale cărora factorii de decizie politică vor trebui să le facă față și cum vor putea ei să rezolve problemele rezultate din aceste procese de dezvoltare?

Din aceste domenii de investigație, membrii Comitetului au dedus patru probleme de bază de cercetare (analiza dezvoltării tehnologice, promovarea dezvoltării tehnologice, prevenirea consecințelor negative ale acesteia și distribuția rezultatelor) și 15 teme de cercetare, între care: analiza și viitorul dezvoltării tehnologice și economice, ale dezvoltării sociale, inovația și progresele sale, politicile pentru cercetare și dezvoltare, educația și alegerea profesiei, piața, mobilitatea și condițiile muncii, dezvoltarea regională, politica ecologică, protecția consumatorului, munca și timpul liber, distribuția veniturilor, a proprietății și a bunurilor publice, bunăstarea socială și sănătatea.

Rezultatele obținute în urma implementării acestui proiect coordonat de comitetul respectiv, dar pentru a cărui realizare au fost efectuate 189 de cercetări tematice și la care a fost antrenat un mare număr de formații de cercetare și de specialiști, s-au concretizat într-o serie de publicații cuprinzând 140 de volume pe teme derivate din tematica generală a proiectului și un raport final de cca 600 de pagini, publicat și depus pentru debateră în ambele camere ale Parlamentului —

Bundestagul și Bundesratul. Membrii Comisiei apreciază că, din punct de vedere științific, cel mai important rezultat îl constituie publicarea seriei de volume arătate. Dar, aceste publicații conțin date, fapte și analize care sînt utile, în același timp, practicii politice și administrative. În sfîrșit, activitatea comisiei a contribuit mult în a face cunoscute parlamentului, guvernului și administrației rezultatele cercetării din domeniul științelor sociale și în recunoașterea de către acestea a valorii acestor rezultate.

Profesorul Jiliusz Gorinski a prezentat o serie de date referitoare la *locul și rolul prognozelor economico-sociale în societatea socialistă poloneză*. În acest cadru un loc important îl ocupă Comitetul „Polonia 2000” căruia i-a fost stabilit un ansamblu de obiective și sarcini, în domenii multiple, pe linia elaborării și fundamentării prognozelor globale și sectoriale de dezvoltare. La activitatea Comitetului au fost atrași în mod deosebit, oamenii de știință, membri ai Academiei poloneze de științe, specialiști și cercetători din domeniul științelor sociale și politice, cărora li s-a cerut să contribuie, prin mijloace specifice acestor discipline, la analiza problemelor, la conturarea soluțiilor posibile, precum și la evaluarea prealabilă a avantajelor și a limitelor obiective ale unora sau altora din variantele ce urmează a fi adoptate de factorii de decizie politică. Specialistul polonez a prezentat în cadrul conferinței o serie de date concrete privind contribuția specialiștilor din științele sociale în elaborarea prognozelor dezvoltării urbanismului și a procesului de urbanizare în Polonia.

Alan Little — profesor la Goldsmith College din Londra a abordat o serie de probleme teoretice în cadrul comunicării sale, avînd ca temă *Rolul specialiștilor în științele sociale în Comisile regale engleze*. El a arătat că, în prezent, în Anglia și în alte țări există mulți cercetători în științele sociale și politice, dar că numărul mare de specialiști în acest domeniu nu este totdeauna direct proporțional cu valoarea intelectuală, bogăția de idei și de experiență ale cercetării științifice. În al doilea rînd, el a pus problema raportului dintre cercetările ce se efectuează la comandă, pe bază de contracte de cercetare și cele ce se realizează independent, avînd ca sursă curiozitatea intelectuală, interesul personal al cercetătorului, susținînd că există o limită pînă la care este profitabil ca cercetarea să se efectueze la cerere și că este foarte important a se asigura cadrul de manifestare a unei activități de cercetare „libere” de obligațiile de a da răspuns la unele probleme imediate ale practicii sociale și politice.

Referindu-se la problematica evaluării eficienței cercetării sociale, el a insistat asupra

faptului că în zilele noastre au apărut multe grupe de interese și de „clienți” față de științele sociale, fiecare cu cerințele și aspirațiile sale specifice. Cu toate acestea, statutul științelor sociale și al reprezentanților lor, legăturile cu practica socială și politică nu pot fi considerate drept satisfăcătoare. Pentru că ele sînt tratate drept componente minore ale unor sisteme economico-sociale, culturale și științifice mari, constituite, la a căror perfecționare sînt chemate să participe, ceea ce e dificil de realizat. De aici derivă faptul că în diferitele sisteme economico-sociale și politice ele nu beneficiază totdeauna de sprijinul necesar din partea diferitelor organisme și organizații sociale. Spre deosebire de cercetătorii din științele naturii și tehnice, cei din științele sociale nu au încă structuri profesionale foarte elaborate, nici organizații profesionale puternice, prin intermediul cărora să își afirme rolul lor profesional, locul specific și statutul lor social, identitatea lor specifică în sistemul științelor și în sistemul social. În acest context, esențial este, pe de o parte, ca specialiștii din științele sociale să nu se angajeze să dea răspuns la toate categoriile de solicitări ce se formulează față de ei, întrucît nivelul actual de dezvoltare al științelor sociale și mijloacele de care dispun, nu permit satisfacerea deplină a acestor cerințe, iar pe de altă parte, avînd conștiința acestei stări de lucruri, ei trebuie să fie mai moderați în cerințe față de factorii de decizie. Oricum, în evaluarea eficienței cercetării din științele sociale trebuie să se distingă între modelul tehnocratic de evaluare a contribuției lor la dezvoltarea socială, potrivit căruia esențial este a se determina prin ce ele au contribuit la a se obține în producția socială „mai mult”, „mai bun”, „mai eficient” și alte modele posibile, care situează drept criterii de eficiență a cercetării măsura în care aceasta este deschizătoare de noi orizonturi și de direcții de reflecție și acțiune, în perspectiva viitorului, creează un curent de opinie în favoarea aplicării practice a unor idei, doctrine sau măsuri politice, creează noi valori culturale și acționează ca factor de civilizație, contribuie la cultivarea capacității de a învăța din experiența proprie sau a altora etc.

Aceste situații, ca și altele ce ar putea fi aduse în discuție, arăta **Peter Lengyel** — reprezentantul Diviziei pentru dezvoltarea internațională a științelor sociale UNESCO, generează o stringentă necesitate de a se merge spre fundamental în științele sociale, de a promova un profund spirit de reflexie asupra obiectului, conținutului și metodologiei specifice științelor sociale, de stabi-

lire a unor legături mai adînci între științele sociale și practica socială. În legătură cu acestea, o problemă specială este aceea a specialistului în științele sociale, avînd în vedere, că în general, în ansamblul cadrelor din acest domeniu o pondere deosebită o au specialiștii cu formație economică, astfel există situații în care se vorbește chiar de un anume „imperialism al economiștilor” în raport cu specialiștii din celelalte științe sociale. Pentru că este evident că dincolo de pondere, în practică se întîlnesc specialiști în economie care acționează ca și cînd, pe lîngă pregătirea lor de specialitate, ar avea aceleași competențe și în domeniul complexei problematice socio-umane a unităților economice și sociale, ceea ce, din păcate, nu se confirmă decît într-un număr limitat de cazuri.

Din acest punct de vedere este evident că, întrucît nu putem vorbi despre științele sociale ca despre un „bloc” de științe, tot așa nu putem considera în bloc, fără nici o distincție specialiștii din acest domeniu și statutul lor specific, propriu, mai ales atunci cînd sînt analizate probleme ca acelea referitoare la relațiile dintre științele sociale, politica și practica socială.

În aceeași ordine de idei, **Leo Klaasen**, președintele Institutului de economie al Olandei (unitate ce grupează cca. 1.000 de specialiști), în intervenția sa *Cercetarea socială și politicianul* a abordat o serie de aspecte referitoare la rolul modelelor matematice în științele sociale, locul obiectivității științifice într-o lume de contracte, starea instrumentelor și a metodelor științelor sociale într-un climat de complexitate crescîndă, raportul dintre cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă a științelor sociale ș.a. O atenție specială a acordat-o problemelor comunicării dintre diferitele categorii de cercetări efectuate de organizații științifice, la comandă sau din proprie inițiativă și diferitele categorii de politicieni, din ministere, organisme politice regionale sau locale, comunicarea fiind considerată drept o condiție esențială a respectului mutual dintre reprezentanții puterii politice și cei ai științelor sociale. Perfecționarea sistemelor de comunicare dintre științe și politică este condiționată esențial, în primul rînd, de calitatea cercetării, dar și de cea a reprezentanților factorilor de decizie politică.

În ultima parte a conferinței, pe primul plan s-au situat discuțiile în jurul experienței Clubului Romei, în domeniul relațiilor științe sociale-politică socială. Afirmînd o „modestie

calculată", *președintele Clubului Aurelio Peci* el a arătat că experiența acestui organism internațional în problemele care fac obiectul Conferinței „nu este așa de bogată cum se consideră de obicei, dar nici prea săracă”. Dacă privim lumea și omenirea ca un tot se poate demonstra existența unei sau unor crize, ale căror origini trebuie căutate în „proasta conducere” ce se realizează la nivel planetar. Lucrurile se petrec astfel întrucât, datorită unor evoluții contradictorii și multiple ale lumii moderne, în prezent cei ce iau decizii sînt răspinși în întregul sistem mondial. O asemenea radicală schimbare a structurii puterii la nivel mondial are loc în condițiile în care omul acționează ca agent primordial al schimbărilor. Datorită dezvoltării mijloacelor de transport și a mijloacelor de comunicație de masă, planeta noastră „este tot mai plină de oameni și de rezultatele activităților lor”. În acest fel, astăzi avem de-a face cu o „structură multipolară a puterii”, care nu se mai află în minile unui număr restrîns de persoane. În același timp, s-a stabilit și o „ierarhie a importanțelor”, ceea ce face ca nu toate centrele de putere să fie egale între ele, mecanismul deciziei politice fiind afectat de un mare număr de agenți. În aceste condiții, responsabilitatea omului în general, a omului politic în special, față de destinul speciei umane este incomparabil mai mare astăzi, decît în trecut. O cuprindere corespunzătoare a sarcinilor ce derivă din această complexă situație mondială reclamă, cu o necesitate ce devine din ce în ce mai presantă, „o mai bună calitate umană” în toate sferile și domeniile activității sociale, implicit în cele ale științelor și ale politicii. Realizarea acestui nobil fel presupune un aport sporit al științei. Pentru aceasta, însă, este necesară reconsiderarea profundă a însuși conceptului de „știință”, deoarece astăzi se practică un reduționism, manifestat în tendința de a considera științe doar acele ramuri ale cunoașterii care sînt sistematizate și cuantificabile, concomitent cu o dihotomie care nu folosește nimănui: „științe majore”, „științe minore”, în condițiile în care restabilirea unității și armoniei în cadrul total al științei este mai necesară ca oricînd. În acest corpus, științele sociale și umane și-ar putea găsi locul și rolul firesc, ele aducîndu-și contribuția specifică la dezbaterile și soluționarea în condiții tot mai bune, a marilor probleme cu care se confruntă astăzi omenirea. Cu condiția de a fi depășită tendința ce se manifestă și astăzi, de separare a științe-

lor sociale de tehnologie, întrucît realitățile sociale contemporane demonstrează că, în procesul dezvoltării, elementul de vîrf este tehnologia socială și nu știința socială ca atare.

În acest context, experiența Clubului de la Roma a demonstrat că sociologii și ceilalți reprezentanți ai științelor sociale trebuie să urmărească să explice societatea și problematica socială în mod mai clar și mai precis, utilizînd toate cunoștințele acumulate, în interesul general al societății globale. Un asemenea obiectiv ar putea fi realizat prin intermediul unor semnificative proiecte de cercetare care trebuie să aibă un nivel tactic și altul strategic, să răspundă unor scopuri multiple, să se adreseze unei opinii publice diversificate, într-un limbaj clar și accesibil unui număr cît mai mare de oameni. Proiectele Clubului urmăresc să realizeze efectiv aceste deziderate. Principalul lor instrument nu este raportul de concluzii, ci discuțiile pe care le provoacă. Autorii lor nu sînt afectați de criticile ce li se adresează, bucurîndu-se de dezbaterile pe care le declanșează asupra problemelor pe care le abordează, în condițiile în care critica devine ea însăși o parte componentă, organică a procesului general de adîncire a cunoașterii. Ceea ce deosebește pe membrii Clubului de membrii altor organisme și organizații științifice similare — spunea președintele Clubului — este faptul că „sîntem mai intensi în credința că generația noastră este în stare să stăpînească lumea, că științele sociale și umane reprezintă domeniul în care ar trebui să se lucreze cel mai mult, tocmai pentru că ele sînt atît de diferite de științele naturii”. În condițiile recunoașterii faptului că omul, factorul uman reprezintă factorul fundamental al dezvoltării în toate societățile contemporane, indiferent de natura și caracterul lor.

Sumarele notații făcute pe marginea acestei manifestări științifice sînt în măsură, credem, să reliefeze faptul de necontestat că, prin componența participanților, conținutul și nivelul dezbaterilor, conferința *Științele sociale și politica socială* a reprezentat un veritabil „eveniment științific” internațional, pe care țara noastră, datorită climatului intelectual creat pentru dezbaterile deschise a problemelor și interesului manifestat pentru promovarea științelor sociale, a avut prilejul să îl găzduiască.

Șt. Costea

Populație, sănătate, educație, mediu

— Simpozion, Deva, 6—8 octombrie 1978 —

În perioada 6—8 octombrie 1978 s-a desfășurat la Deva, sub organizarea Consiliului popular și a Casei corpului didactic ale județului Hunedoara, a Comisiei naționale de demografie, în colaborare cu Comisia națională a R.S.R. pentru U.N.E.S.C.O., simpozionul național cu tema: *Populație, sănătate, educație, mediu*.

Propunându-și dezbaterăa unei teme de mare amploare, de interes național și internațional, simpozionul a realizat, în fapt, posibilitatea confruntării de pe poziții „multi” și interdisciplinare a analizelor și opiniilor unor specialiști din diverse științe asupra principalelor probleme care privesc calitatea vieții și a mediului înconjurător, interacțiunile existente între factorii demografiei, naturali, socio-medicali și educaționali în contextul societății noastre.

Lucrările simpozionului s-au desfășurat în plen și în cadrul a 3 secții, fiind însoțite de o serie de acțiuni de popularizare printre care difuzarea unor filme documentare, organizarea unor întâlniri cu specialiști care activează în cadrul județului, lansarea unui volum editat special cu acest prilej ș.a.m.d.

Lucrările ședinței plenare, desfășurate la Casa corpului didactic, au fost deschise de Vichente Bălan, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Hunedoara, președinte al Comisiei de demografie, care, în cuvântul său, s-a referit la importanța temei dezbătute, în raport cu atenția deosebită pe care partidul și statul nostru o acordă „sănătății populației, asigurării unor condiții de viață din ce în ce mai elevate, educației adecvate cerințelor actuale de progres și civilizației și grijii pentru păstrarea mediului natural”. Evidențind „cadrul hunedorean al desfășurării vieții cotidiene”, transpunerea în viață a politicii P.C.R. de investiții în județ, structura demografică, socio-profesională și particularitățile economico-geografice ale Hunedoarei, vorbitorul s-a referit la sarcinile ce-i revin acestuia în actualul cincinal.

Prezentind comunicarea *Realizări și perspective ale învățământului superior românesc*, prof. univ. Suzana Gâdea, ministrul educației și învățământului, a evidențiat eforturile în direcția „traducerii cu exigență în viață a

politicii partidului nostru privind dezvoltarea unui învățământ modern, apt să formeze cadre de specialiști cu o pregătire multilaterală, sub semnul integrării cu cercetarea și producția”, ca „sarcină fundamentală a organizării și conducerii învățământului românesc”, a evaluat gradul de realizare a diferitelor forme de integrare specifice profilelor și specializărilor din învățământul superior și eficiența acestora, în legătură cu „noua calitate” în domeniul procesului instructiv-formativ.

În cadrul ședinței plenare au mai luat cuvântul o serie de specialiști care lucrează în toate cele 4 domenii de activitate circumscrise tematicii simpozionului. Un prim grup de comunicări au abordat probleme legate de protejarea mediului înconjurător: *Viziunea ecologică a Terrei* (prof. univ. dr. Radu Codreanu), care, relevând faptul că „dezvoltarea socială umană trebuie să evite reducerea progresivă și alterarea ireversibilă a bogățiilor naturale”, a considerat necesară analiza „stabilității sistemelor supraindividuale care alcătuiesc comunitățile de viață” (populații, biocenoză, ecosisteme) și a protecției naturii ca factor decisiv al progresului social; *Ecologie și evoluție umană* (dr. C. Maximilian, dr. D. Ioanițiu), care, dezbătând unele „modificări consecutive circumstanțelor mezologice”, a analizat diverse schimbări și mutații ale structurii genetice a speciei, în actualele condiții ale vieții sociale; *Protecția mediului — protecția oamenilor* (dr. Al. Ionescu, membru al Acad. de științe din Illinois, S.U.A.), în care, punându-și întrebarea dacă există o știință a protecției mediului, autorul a arătat „multiplele legături care se stabilesc între natură și om”, „corespunzând unei filiații care trebuie mereu recunoscută și apreciată” și a indicat necesitatea unei „viziuni globale” a efectelor posibile prin transformarea mediului; *Protecția apelor, protecția pădurilor, protecția mediului* (prof. Vasile Blendea), care, efectuând o analiză comparativă asupra efectelor poluării în diferite zone ale lumii, a arătat că „dreptul la sănătate înseamnă dreptul la un mediu ambiant salubru” și a evidențiat, în acest sens, „rolul igienic, estetic și social al pădurilor” ca și influența „apelor curate” asupra „vitalității” organismului uman.

Un alt grup de comunicări din cadrul sesiunii plenare s-au referit la aspectele legate de raporturile medicină-populație și mediu: *Realizări ale medicinei contemporane* (acad. N. Cajal) care, ocupându-se de marile progrese în domeniul virusologiei, a arătat necesitatea găsirii unor soluții pentru conflictul virus-gazdă, pentru învingerea virusilor „cei mai mici, cei mai simpli, dar, totodată, cei mai periculoși dușmani ai vieții omului, animalelor, plantelor”; *Contribuția medicinei românești la dezvoltarea endocrinologiei moderne* (acad. Șt. Milcu) în care, prezentându-se, în mod selectiv, cele mai semnificative cercetări și marcându-se „momente evolutive în endocrinologia modernă”, s-a evidențiat preocuparea medicilor români, din punct de vedere clinic și experimental, pentru cunoașterea sistemului endocrin; *Despre „dreptul la sănătate”* (dr. doc. V. Săhleanu) care, abordând relațiile dintre Medicină și Drept, a prezentat o tipologie a concepțiilor juridice, în raport cu criteriile de definire ale unei „medicine axiologice” și cu statuarea și legiferarea „dreptului la sănătate”; *Realizări medicale românești* (dr. N. Mihai-Hunedoara, dr. V. Voicu-Craiova), care au făcut o prezentare amplă a contribuțiilor de prestigiu în domeniul medicinei românești; *Completări medicale — asistență socială* (dr. N. Aldica-Lupeni) și *Medicina în slujba oamenilor din subteran* (dr. N. Bănuț-Petroșani), care au evidențiat diverse preocupări ale medicilor în direcția prevenirii unor factori de risc; *Perspectivă sociologică în abordarea stării de sănătate și boală* (dr. Gr. Popescu, S.M. Rădulescu), care a analizat din punct de vedere sociologic diferitele aspecte ale sănătății și bolii ș.a.m.d.

Un ultim grup de comunicări din cadrul sesiunii plenare a fost dedicat dezbaterii problemelor privitoare la populație, alimentație și educație: *Noua ordine economică internațională și alimentația* (prof. dr. doc. Bujor Mănescu, dr. Vera Mănescu, dr. Al. Ionescu), care a adus în discuție aspecte legate de regimul alimentar și interferențele sale cu sănătatea populațiilor din țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare; *Alimentația și sănătatea* (dr. Vera Mănescu), care, analizând implicațiile raportului între alimentație-mediu-educație, a evaluat rolul nutriției în menținerea stării de sănătate a viitorului adult; *Educația — latură etico-formativă de strategie regională pentru un mediu prosper* (ing. I. Sion-UNESCO) în care s-a arătat influența relației sistem educațional-sistem ecologic asupra con-

ceperii „educației relative la mediu” și expresiei ei instituționale în planul dreptului internațional; *Tineretul puternică forță socială* (dr. V. Marin), care a subliniat faptul că îmbunătățirea calității vieții ca „obiectiv central al politicii profund marxiste a partidului nostru se răsfrânge plenar și asupra tineretului, care o resimte ca dimensiune fundamentală a existenței și devenirii sale”; *Practica medicală, suport al creșterii demografice* (col. dr. L. Dragomirescu) și *Note demografice din istoria teritoriului de astăzi al României* (Mihai Zahariade) în care, considerându-se relațiile dintre calitatea vieții-mediu — condiții istorice-sănătate, s-a arătat necesitatea aplicării în practică a principiilor demografice elaborate de P.C.R.; *Despre virtuțile terapeutice ale muzicii* (George Zbircea) evidențiind virtuțile „taumaturgice” ale armoniei discursului muzical etc.

În continuare, lucrările simpozionului s-au desfășurat pe 3 secții organizate la Spitalul clinic Hunedoara, Stațiunea de cercetări Geoagiu și Lupeni, unde, alături de autorii comunicărilor, au mai participat o serie de cadre medicale, cadre didactice și alți specialiști de la nivelul județului. Au fost prezentate mai multe comunicări printre care: *Speranța de viață și bolile cardio-vasculare* (dr. Costin Carp), *Pentru sănătatea metalurgistilor* (dr. Alex. Marinescu), *Profilaxia bolilor profesionale* (dr. Maria Bichis), *Nutriția parentală în stările catabolice* (dr. Dan Poraicu) la Hunedoara; *Sănătatea un bun inegalabil* (dr. G. Dirlea), *Educația și conștiința în apărarea mediului* (dr. Lucian Ghinea), *O pomă-cultură cu produse sănătoase* (dr. Ana R. Manu-ghevič) — la Geoagiu; *Mediu — adaptare și sănătate* (prof. dr. doc. Petru Groza), *Probleme medico-biologice și sociale ale vrstelor critice* (dr. V. Gusic, prof. Ilie Avram) — la Lupeni ș.a.

Discuțiile care au urmat, intervențiile din partea celor prezenți, ca și bogatul material ilustrativ folosit, au completat, pe deplin, comunicările, aducând în dezbateri o serie de idei noi și concluzii practice. Pe lângă aceasta, demnă de evidențiat este inițiativa organizatorilor de editare a unui volum, apărut chiar în ziua începerii lucrărilor simpozionului și în care, pe lângă comunicările prezentate, au fost incluse și alte studii de reprezentativitate națională.

S.R.

Educarea tineretului în spiritul codului eticii, al echității socialiste și al legilor țării

Sesiune științifică—București, 24—25 noiembrie 1978

Sub acest titlu s-au desfășurat la București, în zilele de 24 și 25 noiembrie 1978, lucrările sesiunii științifice anuale a Centrului de cercetări pentru problemele tineretului la care au luat parte cercetători științifici, cadre didactice din învățământul superior și liceal, reprezentanți ai celor 14 filiale ale C.C.P.T., activiști, tineri, ziariști de la principalele publicații pentru tineret și de la revistele centrale de științe sociale, lucrători care se preocupă în mod nemijlocit de cercetarea științifică și acțiunea practică în domeniul formării și dezvoltării conștiinței moral-politice a tineretului.

Încheierea unui deceniu de activitate al acestei instituții de cercetare a fost marcată în ședința plenară de deschidere în cuvântul tovarășului Ion Traian Ștefănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului. În continuare tovarășul Vladimir Marin, directorul C.C.P.T., a prezentat referatul: *Contribuții ale Centrului de cercetări pentru problemele tineretului la cercetarea științifică și acțiunea socială în rândul tinerei generații, la educarea și formarea comunistă a acestora în spiritul Codului principiilor și normelor muncii și vieții comunistilor, ale eticii și echității socialiste*. Cu acest prilej a fost realizată o analiză sintetică a activității desfășurate de Centrul de cercetări pentru înfăptuirea hotărârilor de partid, a Programului ideologic al partidului, a sarcinilor prioritare ale UTC în domeniul educației comuniste a tinerei generații, s-a efectuat o evaluare a studiilor întreprinse asupra diferitelor aspecte ale procesului de formare a conștiinței socialiste a tineretului.

Lucrările sesiunii s-au desfășurat, în continuare, pe trei secțiuni în cadrul cărora s-au prezentat comunicări, iar în încheiere a fost organizată o masă rotundă.

Elementul central de referință al dezbaterilor din prima secțiune, intitulată: *Conceptia PCR, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, despre educația comunistă a tineretului; implicații practice pentru activitatea Uniunii Tineretului Comunist*, l-a constituit viziunea dialectică, larg cuprinzătoare a tinerei generații exprimată statornic în cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, în alte documente de partid și de stat. Redind coordonatele principale, definitorii ale acestei concepții, intervențiile au stăruit asupra valorii

teoretice și metodologice deosebite pe care le au orientările și indicațiile date de secretarul general al PCR pentru cercetarea socială a problemelor tineretului și pentru găsirea soluțiilor cerute de procesul educației comuniste în dinamica schimbărilor sociale. În această perspectivă, au fost abordate unele probleme teoretice legate de definirea mai clară a conceptelor, strategiilor și formelor utilizate în diferite domenii ale educației comuniste: formarea conștiinței politice (Matei Simandan, adjunct de șef de secție la CC al UTC Florian Filip, lector universitar și Gheorghe Olah, asistent universitar — Institutul de învățământ superior Oradea), educația morală (Virgil Radulian, conf. univ., rectorul I.C.P.P.D., directorul I.C.P.P., Melania Borjau, asist. univ. — Institutul de învățământ superior din Brașov, Elvira Cincă, cercetător principal al C.C.P.T., Gheorghe Crasnea, activist al CC al UTC), educația patriotică (Gheorghe I. Ioniță, conf. univ. dr., Universitatea București, Elisabela Ioniță, cercetător științific, Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România, Gocella Istvan, activist al CC al UTC), educația materialist-științifică (Bozga Liviu, asist. univ., Institutul de învățământ superior din Baia Mare), formarea spiritului revoluționar (Rodica Gireanu, cercetător științific — Comisia metodică, de cercetare și documentare a CNOP, Vasile Miltică asist. univ. Academia de studii economice București).

Evidențierea laturilor de ordin practic ale educației comuniste, a fost prezentă mai ales în comunicările susținute de Emilia Zaharia, lector univ. și Mircea Dan, student în anul al IV-lea — Institutul de construcții din București, Mihai Dumitru, sociolog — Combinatul chimic Brazi, Constantin Cornișă, activist Comitetul județean Maramureș al U.T.C., punându-se, totodată, un accent deosebit pe munca organizațiilor U.T.C. În acest context, au fost invocate rezultatele unor investigații empirice și au fost puse în discuție progresele și rămășițele în urmă ale cercetării sociale a problemelor tineretului (Ovidiu Bădina, prof. univ. dr., membru al Academiei de Științe Sociale și Politice).

Majoritatea comunicărilor și intervențiilor prezentate în secțiunea a II-a au dat relief ideii mobilizatoare, frecvent subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., conform căreia trebuie: „să pornim permanent de la necesitatea realizării unui umanism nou, revoluționar în care omul să se poată afirma plenar în strinsă legătură cu societatea, cu colectivitatea din care face parte”. În această lumină, analiza valorilor umanismului socialist, împletirea dialectică a acestora în perspectiva afirmării umanismului revoluționar, este destinată aprofundării sarcinilor actuale ale educației comuniste a tinerei generații.

De aceea, problema modelului etic comunist a fost abordată în funcție de particularitățile concrete istorice ale epocii analizate (prof. univ. dr. *Alexandru Boboc* — Universitatea din București), iar modelele acționale, inclusiv idealul de viață au fost puse în relație cu învățarea socială (conf. univ. dr. *Adrian Neculau* — Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, *Dumitru Bazac* — cercetător științific la Centrul de cercetări pentru problemele tineretului). În aceeași ordine de idei s-au făcut referiri la raportul între social și individual în dialectica idealului educativ (lector univ. *Marin Diaconu* — Institutul politehnic București) și a fost luată în discuție dialectica subtilă a valorilor umanismului socialist în diferitele forme de expresie ale educației comuniste (asist. univ. dr. *Ioan Neacșu* — Universitatea din București, *Florian Iacomi* și *Ion Orghidan* — cercetători științifici principali la I.C.P.P., prof. *Constantin Dumitru* — secretar cu probleme de propagandă la Comitetul județean Iași al UTC, *Adina Chelcea*, psiholog, redactor la revista „Știință și tehnică”).

În contextul menționat au fost abordate anumite aspecte ale procesului de socializare, subliniindu-se rolul normelor și valorilor morale în desfășurarea acestui proces. Această abordare a permis, pe de o parte, combaterea unor orientări în conceperea procesului socializării iar, pe de altă parte, scoaterea în evidență a disponibilităților creatoare ale subiectului uman chiar în perimetrul procesului de interiorizare a normelor și valorilor morale (conf. univ. dr. *Ioana Smitenov*, Institutul politehnic București, dr. *Fred Mahler*, cercetător științific principal la CCPT).

Obiectivul prioritar al educației tineretului în spirit revoluționar comunist în actuala etapă — educarea prin muncă și pentru muncă — a antrenat un dialog aparte în cadrul sesiunii, (conf. univ. dr. *Septimiu Chelcea* — Academia „Ștefan Gheorghiu”, asist. univ. *Florica Diaconu*, Institutul politehnic București). Pornind de la concluziile unor cercetări concrete au fost dezbătute și

unele aspecte ale pregătirii tineretului muncitoresc pentru viața de familie (*Anca Lisievici-Brezeanu*, sociolog la IGCL Constanța și *Petru Lisievici-Brezeanu*, psiholog la Institutul de marină din Constanța), ale comportamentului participativ al tinerilor stagiați (*Gheorghe Fulga*, sociolog la Uzina „Tractorul” din Brașov), ale bugetului de timp al studenților în relație cu etica lor profesională (conf. univ. dr. *Mihail Ștefan* — Institutul de învățământ superior din Constanța) precum și problema responsabilității sociale în legătură cu rol-statusul protecat (dr. *Cătălin Mamali*, cercetător științific al C.C.P.T.).

Au fost făcute, de asemenea, o serie de referiri la căile și modalitățile de educare materialist-științifică a tineretului (lector univ. *Nicolae Vintilă* — Institutul de subingineri Hunedoara) și au fost subliniate unele aspecte ale transpunerii în fapte a normelor eticii și echității socialiste în cadrul colectivelor de tineri care și-au propus să muncească și să trăiască în chip comunist (*Ilie Codreanu* — prim-secretar al Comitetului județean Timiș al UTC).

Insistându-se asupra contribuției activității organizațiilor pionerești și ale U.T.C. s-a avut în vedere, totodată, decelarea procesului complex de formare multilaterală a personalității tinerilor (asist. univ. *Mihai Mircescu*, șeful Comisiei metodice, de cercetare și documentare a C.N.O.P., *Florin Stău*, secretar cu probleme de propagandă la Comitetul județean Dolj al UTC, *Victoria Crottoru*, sociolog la Trustul de Construcții Craiova, prof. *Victor Vănuș*, Liceul „Gh. Șineai” din Baia Mare).

Lucrările din cadrul secției a III-a s-au centrat pe problemele formării conștiinței juridice socialiste a tineretului, referindu-se atât la unele aspecte teoretice, cât și la formele folosite de organizațiile de tineret și de alți factori educaționali în vederea realizării acestui scop.

Educarea tineretului în spiritul respectării legilor a fost analizată ca o parte indisolubil legată de întregul proces de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste. O atare abordare a fost completată de o nouă accepție a socializării — considerată ca un proces care se desfășoară prin intermediul diferitelor tipuri de interacțiune socială în vederea interiorizării principiilor și normelor eticii și echității socialiste (*George Basiliade*, cercetător științific principal la C.C.P.T.). Aspectele psihologice și psiho-sociale ale interiorizării codului etic au fost aprofundate ca elemente ale conștiinței morale, accentuându-se fundamentele psihogenetice ale acțiunilor educative orientate în vederea însușirii normelor morale socialiste (asistent univ. *Vasile Preda*, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca).

Relația dintre diferitele funcții ale normelor în general și ale celor juridice în special, precum și o serie de implicații practice posibile pentru activitatea de legiferare și de administrare a justiției a făcut obiectul unei abordări a acestor probleme de pe pozițiile logicii deontice, prin construcții formalizate, simbolice (prof. univ. dr. *Cornel Popa*, Institutul politehnic București).

Ca latură fundamentală a procesului de formare a conștiinței juridice au fost analizate, în câteva comunicări, diferite modalități de educare a tineretului în spiritul legilor, evidențiindu-se rezultatele unor cercetări concrete efectuate asupra unor loturi de tineri din diferite categorii socio-profesionale și sugerându-se, totodată, căi de perfecționare a activității de popularizare a legilor prin reconsiderarea mijloacelor de informare folosite (asistent univ. *Ion Uifăleanu*, Institutul de Mine-Petroșani, *Andrei Glăvan*, secretar al Comitetului municipal Petroșani al U.T.C., *Nicu Gosa*, procuror Petroșani). Diversitatea mijloacelor de educație juridică folosite în instituțiile speciale de executare a sancțiunilor penale a permis propunerea unor criterii de diferențiere și desfășurare a acțiunilor destinate subiecților cu un coeficient intelectual sub limită sau la limită și cu grave deficite de socializare, în special în ce privește nivelul instrucției școlare (col. dr. *Constantin Iacovișac*, cpt. *Anghel Godeanu* și psiholog *Gheorghe Sacaleros* — Ministerul de Interne). S-au discutat, de asemenea, formele și mijloacele educației moral-cetățenești și implicit de inițiere juridică în cazul unor subiecți cu tulburări de comportament (prof. *Aneta Fulaogă*, Școala specială de reeducare Bacău).

Ca un corolar firesc al problematicei formării conștiinței morale și a celei juridice la tinăra generație, o parte din comunicări s-au referit la aspecte disfuncționale, la etiologia

și dinamica unor fenomene de devianță de la normele morale și legale (*Geta Tomiță*, psiholog la Școala profesională nr. 14 din Dumbrăveni, dr. *Leon Baburuzan* și *Grigore Pencea* — Academia „Ștefan Gheorghiu”, *Ion Jude*, sociolog la întreprinderea de pielărie și mănuși din Tîrgu Mureș).

Alte comunicări s-au axat pe problemele pe care le ridică reeducarea și reintegrarea socială a minorilor și tinerilor care au executat o sancțiune penală privativă de libertate (col. dr. *Constantin Iacovișac*, prof. *Gabriel Chelaru* — Ministerul de Interne, *Vasile Dragomir*, student în anul IV, Academia „Ștefan Gheorghiu”, *Adrian Tulbure* — procuror Oradea).

În perspectiva largă a formării conștiinței etice și juridice a tineretului a fost subliniat rolul științelor sociale (conf. univ. dr. *Olivia Clătci* și conf. univ. dr. *Maria Marțan* — Institutul de construcții București) și au fost reliefate particularitățile ale procesului de transferare a normei morale în comportamentul moral (conf. univ. dr. *Ion Moraru* — Institutul politehnic București).

Atît în cuprinsul comunicărilor prezentate cit și cu prilejul discuțiilor purtate în fiecare dintre cele trei secțiuni ale sesiunii științifice au fost formulate unele sugestii și propuneri menite să contribuie, pe de o parte, la impulsivarea cercetării științifice a problemelor tineretului, iar pe de altă parte, la optimizarea activității organizațiilor U.T.C. pentru educarea moral-cetățenească a tinerei generații.

Sugestii de acest fel au fost exprimate și în cadrul meselor rotunde: *Perfecționarea activității Centrului de cercetări pentru problemele tineretului din perspectiva cerințelor actuale ale muncii educative*, organizată în cadrul sesiunii.

Dumitru Bazac,
George Basiliade

Educație și propagandă demografică în concepția P.C.R.

Primul colocviu pe zona geo-demografică Transilvania,
Alba Iulia, 24—25 noiembrie 1978

În perioada 24—25 noiembrie 1978, în sala Casei de cultură a sindicatelor din municipiul Alba Iulia s-au desfășurat lucrările primului colocviu demografic din zona geo-demografică

a Transilvaniei, amplă manifestare științifică care și-a propus dezbateră principalelor probleme din domeniul culturii, educației și propagandei demografice din această parte a țării.

Reunind peste 300 de specialiști din domeniile convergente ale învățămîntului, cercetării și practicii sociale printre care medici, demografi, sociologi, psihologi, economiști, juriști, statisticieni, alte cadre, care activează în domeniul educației și propagandei demografice, colocviul a fost organizat de către Consiliul popular, Comisia de demografie și Direcția sanitară ale județului Alba, împreună cu Comisia națională de demografie și în colaborare cu comisiile demografice din celelalte 11 județe ale zonei Transilvania (Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Maramureș, Mureș, Satu Mare, Sălaj, Sibiu). Au participat, de asemenea, cadre didactice și cercetători, din centrele universitare București, Iași, Timișoara etc.

Lucrările colocviului au fost deschise de Șofron Muntean, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului Comisiei județene de demografie Alba, care a prezentat scopul acestei ample manifestări științifice și modalitatea ei de desfășurare. La deschiderea lucrărilor a participat Nicolae Hurbean, prim-secretar al Comitetului județean Alba al P.C.R., care, referindu-se la aniversarea a 2000 de ani de la atestarea județului și la evenimentele istorice petrecute în această perioadă, a prezentat principalele realizări ale acestei zone și a urât succes deplin participanților la colocviu.

Luînd cuvîntul în continuare, dr. Olimpia Solomonescu, președinta Comisiei naționale de demografie, secretar de stat în Ministerul sănătății, a evidențiat actualitatea dezbaterilor în contextul politicii P.C.R. de elaborare a unei dinamici demografice, în ascensiune, în legătură directă cu contribuția pe care diferiți specialiști pot să o aducă obiectivului trasat de partidul nostru, de creștere a populației României la 25 milioane, în anul 1990. Prof. dr. Constanța Bărboi, inspector general în Ministerul educației și învățămîntului, vicepreședinte al Consiliului național al Societății de Cruce Roșie din România, a dat citire mesajului adresat participanților la colocviu de către Suzana Gădea — ministrul educației și învățămîntului —, care, subliniind importanța colocviului pentru mobilizarea eforturilor diferiților factori educaționali în domeniul demografic, a arătat rolul corelației dintre creșterea economico-socială și evoluția demografică, în strînsă legătură cu transformările revoluționare ale societății noastre.

În cadrul ședinței plenare au fost prezentate un număr de 10 referate dedicate problemelor generale (demografice, culturale, educaționale, medicale), care au făcut obiectul tematicii

colocviului: *Specificul fenomenelor demografice în Transilvania: trecut, prezent și viitor* (S. Muntean, P. Mureșan, Constanța Prisăcaru, I. M. Copil), *Rolul asistenței prenatale în îmbunătățirea indicatorilor demografici* (I. Vinți, V. Sălăgean, R. Negulescu, D. Breban), *Factorii culturali, educaționali, componentă de bază a conceptului demografic* (V. Săhleanu), *Conceptul de cultură medico-socială și sănătatea familiei* (G. Popescu), *Comportamentul demografic și planificarea familiei în condițiile unei politici demografice pronataliste* (V. Trebici), *Principiile profilaxiei genetice și calitatea reproducerii umane* (Șt. Milcu, C. Maximilian), *Problemele educației pentru sănătate a familiei în raport cu actualitatea și perspectiva mediului de viață* (L. Vulcu, I. Bilegan), *Conceptul cultural-educational pro-familial* (A. Dancsuly), *Rolul activ al legislației de azi în dimensionarea familiei* (V. D. Zlătescu), *„Sfatul familiei” — model, metode și rezultate* (I. M. Copil, R. Prișcu, G. Popescu, I. Lemnec, Gina Plicari, Valentina Negrițoiu). În cadrul acestor referate s-au dezbătut multiple aspecte legate de diverșii indicatori demografici, factorii care influențează evoluția natalității, formele de asistență prenatală și perinatală, rolul educației, culturii și legislației în procesul demografic ș.a.m.d.

În continuare, dezbaterile s-au desfășurat în cadrul a trei secțiuni:

În cadrul secțiunii I (*Fenomenele demografice în interrelație cu factorii culturali-educativi*) prezidată de dr. V. Trebici, au fost prezentate mai multe comunicări abordînd probleme legate de „planificarea” și dimensiunile familiei din țara noastră (E. Mezaros — București; Gh. Rotaru, P. Mureșan și A. Alecu — București; T. Huszar — București; R. Negulescu și I. Vinți — Cluj-Napoca; O. Jelică — Cluj-Napoca; V. Cormos, E. Ivanciuc și C. Stamatiu — Cluj-Napoca; I. Gherghițoiu — Gorj; I. Iordan și G. Gyula — Satu Mare; I. Nichita și E. Petrescu — Vaslui) și „comportamentul demografic al populației” (Livia Telniceanu, V. Socileanu, Ileana Bongiu, El. Georgescu și Valeria Săndulescu — București; Elisaveta Jicărean, Valeria Mara, Elisabeta Zeamă, Ileana Dinică și Margareta Mitea — Alba; Nina Brezeanu Lisievici, P. Brezeanu Lisievici — Constanța; Ana Callu — Vaslui; I. Macsay și I. Oprea — Mureș). Au fost prezentate, de asemenea, o serie de comunicări sintetizînd concluziile unor studii și cercetări cu scop demografic, întreprinse de către cercetători din Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj-Napoca, Covasna, Tg. Mureș, Piatra Neamț ș.a.m.d.

Secțiunea a II-a, prezidată de dr. I. Vinți, a avut ca temă generală de dezbateri *Impli-cațiile demografice ale practicii medico-sociale*,

În cadrul căreia au fost prezentate o serie de comunicări aparținând, prioritar, medicilor și altor categorii de specialiști interesați în problemele de fond ale practicii demografice și medicale. Au fost dezbătute probleme ale *profilaxiei genetice și reproducerii populației* (C. Maximilian, D. Duca, D. Ioan, D. Ioanițiu și T. Pop — București; H. Schmidt — București; D. Ionescu Pantelimon — București; G. Asanache, L. Marcus, R. Prișcu, S. Sichițiu și C. Sîntimbrean — București; G. Ștefan, E. Radu, G. Folescu, I. Bota, T. Țîșcă — Bistrița-Năsăud; I. Graure, I. Scutașu Comăneanu — București; A. Cliniciu — Brașov; I. Vinți — Cluj-Napoca; Rodica Prișcu — Cluj-Napoca; I. Butnariu, M. Grosu, I. Iliescu, M. Cantor, A. Popescu ș.a. — Cluj-Napoca; S. P. Olariu — Mureș etc.) ale *investigațiilor medicale complexe cu scop demografic* (D. Duca, A. Cioletti, D. Ioan, G. Maximilian — București; T. Banga — București; V. Moldovan — Brașov; R. Negulescu, V. Sălăgean, I. D. Merfu, I. Vinți și Fl. Stamatian — Cluj-Napoca; N. Maier și I. Căpușan — Cluj-Napoca; I. Meszaros, I. Oprea, A. Gorea, E. Șerban, V. Lörintz — Tg. Mureș ș.a.) și au fost prezentate o serie de cercetări propunând diferite măsuri în domeniul *îmbunătățirii indicatorilor demografici* (R. Prișcu, T. Anca — București) al *protecției familiei* (L. Vulcu, I. Susman, I. Bilegan — Alba) și al *aspectelor psiho-sociale în cadrul cuplurilor familiale* (Aurelian Popescu și S. M. Rădulescu — București; Z. Ander — Tg. Mureș; S. P. Olariu — Tg. Mureș) etc.

În cadrul celei de-a III-a secții, prezidată de dr. V. Săhleanu, s-au dezbătut probleme privitoare la diversele *Forme și metode de informare, documentare și educație demografică*. S-au prezentat mai multe referate care au subliniat *rolul educației și informării în problemele cuplurilor familiale* (G. Popescu, M. Mocanu, I. M. Copil — București; A. Cresin — București; I. Scutașu Comăneanu —

București; Maria Costache — București; C. Neamțu — Alba; O. Pernicec, O. Bărbuță N. Ciobotă — Alba; L. Vulcu, I. Susman, I. Bilegan — Alba ș.a.; S. Puțura, D. Cosma, G. Ciuruc — Bistrița-Năsăud ș.a.), *aspecte ale planului de educație sanitară* (E. Hondog, L. Rotaru — București; Aurelian Popescu, S. M. Rădulescu — București) ca și o serie de *metodologii și instrumente de acțiune educativ-culturală* (O. Boitan, A. Turcaș, T. Rosenfeld — Mureș; I. Ciugudeanu, C. Opreș, N. Tămaș — Baia Mare etc.).

Ultima secție avînd ca temă *Rolul educației al legislației în asigurarea constituirii și dimensiunii familiei*, prezidată de V. D. Zlătescu a dezbătut probleme legate de *conținutul legislativ al procesului demografic* (J. Florescu — București; C. Drăgeanu — București; G. Asanache, L. Marcus — București; O. Berlogea, L. Neculescu, H. Popescu — București; V. Bretoi — Alba; N. Butan — Alba; A. Crișan — Maramureș; A. Turcaș, T. Rosenfeld, O. Boitan, M. Tirnăveanu — Mureș; Cl. Dimitriu — Vaslui ș.a.), de *studii unor factori care influențează fenomenele de delincvență* (E. Stroe, E. Mocan — Alba; R. Ciurea, E. Chirăță — Cluj-Napoca; I. Turcu — Cluj-Napoca; A. Bocaci — Sibiu etc.) și de *diferite forme de perfecționare a legislației în aceste domenii* (S. Magda — Alba; G. Brenciu și V. Radovan — Slatina etc.).

Desfășurîndu-se timp de 2 zile, în cadrul unei manifestări ample care a reunit sute de specialiști din sectoare de activitate legate de îmbunătățirea proceselor demografice de la noi, lucrările primului colocviu pe zona geo-demografică Transilvania au dovedit marelui interes pe care factorii de decizie din țara noastră, diferitele categorii de cadre care activează în domeniul propagandei și educației, îl poartă fenomenului socio-demografic, pentru a realiza în practică, generoasele măsuri elaborate de partidul și statul nostru în scopul îmbunătățirii calitative a indicatorilor demografici.

Decolonizarea — componentă esențială a procesului de consolidare a statelor din Asia, Africa și America Latină —Dezbatere, Academia „Ștefan Gheorghiu”—

În ziua de 30 noiembrie 1978 la Academia „Ștefan Gheorghiu” laboratorul *Doctrine, teorie și metodologie în științele politice* din cadrul Institutului de științe politice și de

studiere a problemei naționale a organizat dezbateră științifică *Decolonizarea — componentă esențială a procesului de consolidare a statelor din Asia, Africa și America Latină*.

La dezbateri — condusă de șeful laboratorului prof. dr. **Marin Voiculescu** — au participat cadre didactice de la Academia „Ștefan Gheorghiu” și alte instituții de învățământ superior, cercetări științifice de la Institutul de Științe Politice și de Studiere a Problemei Naționale, ziariști, activiști de partid și de stat.

În comunicarea prezentată conf. dr. **Victor Dubulescu** (Academia „Ștefan Gheorghiu”) a abordat implicațiile decolonizării asupra dreptului. Pe plan intern obținerea independenței a determinat în multe țări din Africa, Asia și America Latină apariția unor noi principii de drept, unele cu caracter de-a dreptul revoluționar. Astfel, sint prevederile constituționale privind independența și suveranitatea acestor țări, dreptul lor de a dispune de bogățiile solului și subsolului, inclusiv prin naționalizarea companiilor străine. Pe planul dreptului internațional decolonizarea, apariția a zeci de noi state independente, au determinat afirmarea și mai puternică a principiilor noi care trebuie să stea la baza relațiilor dintre state: suveranitatea, independența, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc. Ținerele state suverane au militat și militează pentru abolirea tratatelor inegale, a privilegiilor fostelor metropole, pentru desființarea bazelor militare de pe teritoriul lor, pentru democratizarea relațiilor internaționale.

Prof. dr. **Mircea Nicolaescu** (Academia „Ștefan Gheorghiu”) s-a referit în intervenția sa la procesul decolonizării și consecințele lui asupra democratizării relațiilor internaționale în America Latină. Menționând doctrinele care au stat la baza practicilor S.U.A. de dominație a Americii Latine (doctrina Monroe, panamericanismul, doctrina bunului vecin, Alianța pentru progres), prof. dr. M. Nicolaescu a prezentat și evoluția formelor de dominație americană la sud de Rio Grande insistând asupra formelor și metodelor noi, specifice neocolonialismului: exportul de capital (80 % din capitalul american investit în exterior se găsește în America Latină), dependența culturală și tehnologică, controlul asupra centrelor de decizie din diferitele țări ale Americii Latine. Comunicarea a prezentat, pe larg, lupta popoarelor latino-americane împotriva dominației nord-americane, formele pe care le îmbracă această luptă în prezent: participarea unor țări la mișcarea nealiniaților, formularea unor ideologii de decolonizare, cooperarea regională (un loc aparte deținându-l în acest sens Pactul Andin), eforturile pentru restructurarea Organizației Statelor Americane.

Analizând neocolonialismul cultural, ziaristul **Eugen Pop** a expus principalele trăsături ale acestuia: exportul de subcultură, distrugerea unor vechi civilizații, impunerea

unor concepții și ideologii străine, obstrucționarea afirmării capacității de creație culturală, autohtonă, promovarea ideii inferiorității rasiale și culturale a populației autohtone. Față de această politică ținerele state independente se opun cu îndrăzneală, calea cea mai sigură de rezistență eficientă fiind dezvoltarea învățământului și științei, crearea unor valori cultural-artistice proprii, originale, cultivarea tradițiilor înaintate, discernământ față de produsele culturale venite din țările capitaliste.

Conceptul de decolonizare și stadiul în care se află acesta în prezent a constituit tema comunicării tov. I. Stănculescu (Ministerul de Externe). Început propriu-zis odată cu colonialismul procesul de decolonizare a cunoscut un mare avânt după al doilea război mondial, cind zeci de popoare din Africa și Asia și-au cucerit independența națională. Vorbitorul a prezentat situația în care se găsesc în prezent teritoriile neeliberate, insistând mai ales asupra luptei drepte a popoarelor din Republica Sud-Africană, Rhodesia și Namibia pentru independență. În acest context, a fost expusă poziția consecventă a țării noastre, ca și a altor țări socialiste, de sprijinire a luptei popoarelor în curs de dezvoltare împotriva colonialismului și neocolonialismului.

Conf. dr. **Ilie Seftiu** (Academia „Ștefan Gheorghiu”) a abordat tema recolonizării statelor eliberate și lupta popoarelor împotriva ei. În afara mijloacelor economice care au avut un rol considerabil în menținerea dominației fostelor puteri coloniale asupra țărilor eliberate, un rol similar l-au avut mijloacele și metodele cultural-spirituale, dintre care conf. dr. Ilie Seftiu s-a referit la: folosirea limbii fostei metropole și după obținerea independenței, formarea unor cadre în școlile occidentale, utilizarea manualelor din țările occidentale, într-un cuvânt hegemonia culturală pe care țările capitaliste încearcă și în unele țări au reușit, să o mențină și după eliberare. Față de această politică masele populare din țările în curs de dezvoltare militează cu hotărâre pentru deplină independență, pentru emanciparea pe toate planurile de „tutela” fostilor colonialiști.

Raportul dintre decolonizare și fenomenele demografice din țările în curs de dezvoltare a fost subiectul intervenției prof. **Nicolae Petrescu** de la Centrul demografic ONU — București. Combătind concepțiile unor economiști occidentali, conform cărora creșterea populației ar fi cauza subdezvoltării cu care se confruntă țările din Asia, Africa și America Latină, vorbitorul s-a referit la importanța pe care o are totuși desfășurarea unei politici demografice corepunătoare, pentru realizarea căreia un rol deosebit de însemnat îl au, pe lângă strategiile elaborate, cadrele, specialiștii din acest domeniu. În acest context, a fost reliefată

politică internaționalistă a țării noastre, care sprijină eforturile țărilor eliberate de a-și forma cadre în domeniul demografic, prin intermediul Centrului demografic ONU de la București, a cărui activitate prof. N. Petrescu a prezentat-o pe larg.

Lectorul univ. Ican Călin (Universitatea București) s-a referit în special la conceptul de decolonizare, care nu trebuie confundat cu obținerea independenței politice, fiind o noțiune cu valențe multiple, care necesită prin urmare o abordare pluridisciplinară. În concepția sa decolonizarea reprezintă în esență lichidarea condițiilor, a cauzelor care generează și perpetuează subdezvoltarea. În acest cadru lectorul I. Călin a prezentat concepția științifică, revoluționară a partidului nostru cu privire la lichidarea subdezvoltării, precum și eforturile concrete întreprinse de țara noastră pentru realizarea acestui deziderat al umanității.

În încheierea dezbaterii, după ce a arătat importanța subiectului tratat, rezultatele fructuoase ale discuției de față, datorită des-

chiderii a noi unghiuri de abordare, a noi piste de cercetare, precum și necesitatea ca dezbaterile să continue într-un cadru cât mai larg la care să se conjuge eforturile specialiștilor din diferite domenii, prof. dr. Marin Voiculescu s-a oprit asupra fenomenului decolonizării spirituale în Africa. Acest proces — a arătat prof. dr. M. Voiculescu — semnifică reînvierea culturii milenare africane, eliminarea complexului de inferioritate al popoarelor africane (injectat în gândirea și mentalitatea lor de politica deliberată a colonialismului) și inocularea autoîncrederii în forțele proprii, reducerea și eliminarea treptată a locului și rolului instituțiilor, creațiilor culturale-artistice și valorilor fostei metropole în favoarea celor autohtone. O mare importanță o are reducerea decalajelor spirituale precum și noua ordine internațională în domeniul informațiilor și a mijloacelor de comunicare în masă, procese pe care vorbitorul le-a analizat pe larg.

Șt. Ioniță
Academia „Ștefan Gheorghiu”

Pregătirea și utilizarea rațională a forței de muncă — Sesiune de comunicări științifice — Galați, 8—9 dec. 1978

Dezvoltarea multilaterală a societății noastre socialiste, transformările survenite în structura social-economică au determinat mutații calitative în evoluția integrativă a tinerei generații, modificări sensibile în compoziția, pregătirea și utilizarea forței de muncă tinere. Efortul de valorificare maximă a potențialului productiv de care dispune populația tinăre generează o mulțime de probleme legate de participarea tinerilor la muncă, de atragerea întregului tineret în circuitul economic și de integrarea lui profesională rapidă, în activitatea productivă.

Toate aceste schimbări reclamă o cunoaștere științifică fundamentată a problemelor tineretului și, în consecință, o intervenție socială eficientă din partea tuturor factorilor antrenai în acțiunea de pregătire pentru muncă și viață a tinerei generații. Răspunzând înaltelor comandamente sociale expuse în programul multilateral de dezvoltare elaborat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român și de Conferința Națională a partidului, Uniunea Tineretului Comunist își

orientează activitatea, folosind forme și metode specifice, spre educarea tineretului prin și pentru muncă, în scopul utilizării raționale a forței de muncă tinere și sporirii gradului ei de participare la realizarea mărețelor obiective de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Organizată de Comitetul județean Galați al U.T.C. și de Filiala Galați a Centrului de cercetări pentru problemele tineretului, sesiunea de comunicări științifice *Pregătirea și utilizarea rațională a forței de muncă* a urmărit îndeosebi problematica referitoare la tinăra generație ca forță de muncă, prilejuind o amplă și fructuoasă analiză a unor aspecte majore ale pregătirii, încadrării, utilizării și integrării tineretului în producție. Au fost abordate condițiile și procesele prin care se realizează calificarea și încadrarea tinerilor, unele situații disfuncționale care intervin de-a lungul evoluției integrative, precum și modalitățile de intervenție practică a organelor și organizațiilor U.T.C., a celorlalți factori, în

vederea asigurării unei utilizări complete și adecvate a potențialului economic și a valențelor creatoare de care dispune forța de muncă tinăra.

Au prezentat comunicări și au participat la discuții cercetători, activiști U.T.C., cadre didactice din învățământul mediu și superior, membrii filialelor Centrului de cercetări pentru problemele tineretului, studenți, tineri din unități economice, conducători de întreprinderi și instituții, alte cadre cu răspunderi pe linia educării și integrării profesionale a tinerii generații.

În cadrul dezbaterilor s-a realizat un eficient dialog care a relevat necesitatea întăririi colaborării dintre cercetare și factorii de decizie cu scopul de a cunoaște și îmbunătăți desfășurarea practică a procesului de integrare profesională, de a optimiza contextul social și material al muncii tinerilor (Paul Păcuraru, sociolog, Filiala CCPT-Galați; Liviu Savin, Filiala CCPT-Arad; Ecaterina Butnaru, Filiala CCPT-Brașov; Dr. R.N. Priboi, Filiala CCPT-Galați). O atenție deosebită s-a acordat problemelor orientării școlare și profesionale, ale pregătirii pentru muncă, menite să conducă la formarea și dezvoltarea la tineri a unei responsabilități sporite față de activitățile economice și sociale, a unei înalte conștiințe profesionale, politice și morale (Maria Itu — Univ. Galați; Liviu Tit — psiholog, IREG — Cluj-Napoca, Eugen Joldos — psiholog, Șantierul naval-Galați).

Comunicările prezentate și discuțiile au scos în evidență necesitatea ca problemele privind organizarea științifică a muncii, (Lilica Alexoale-Conache — psiholog — Lab. ergonomie „Țesătoria” — Iași), reducerea fluctuației, soluționarea corespunzătoare a nevoilor tineretului să-și găsească într-o măsură mai mare locul în preocupările organelor și organizațiilor U.T.C., impunându-se în acest sens o mai strinsă colaborare cu conducerea unităților economice, cu sindicatele, cu ceilalți factori educativi (Fred Mahler — CCPT).

În spiritul documentelor de partid și a recentelor cuvântări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, un mare număr de comunicări au făcut referiri la existența unor importante rezerve de creștere a producției și productivității muncii pe seama folosirii raționale a resurselor umane. Concomitent, actualizarea cunoștințelor profesionale trebuie să devanseze ritmul modernizării tehnologice, creîndu-se structuri receptive la nou, capabile să asimileze și să aplice în producție cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane.

Punîndu-se în relație dinamismul economiei socialiste cu restructurările cantitative și calitative survenite în rîndul forței de muncă tinere, s-au pus în evidență actualitatea deosebită a cercetărilor sociologice referitoare la problematica integrării profesionale (Prof. univ. Ion Iordăchel — Acad. „Ștefan Gheorghiu”), locul și valoarea teoretică și practică a acestor investigații care pot contribui efectiv la raționalizarea activității de prognoză economică, la elucidarea și optimizarea unor probleme cum ar fi: stabilitatea în muncă, structura comunicațională, cauzele unor conflicte sociale, îmbunătățirea climatului de muncă și a sistemului de promovare (Conf. Septimiu Chelcea, Acad. „Ștefan Gheorghiu”), precum și la armonizarea structurilor formale cu cele informale în cadrul unităților industriale. Oferind nu rețete fanteziste sau generalități rupte de realitate, ci soluții concrete, aplicative, așa cum cerea și secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, investigațiile sociologice oferă practicii de conducere în colectivitățile de tip industrial o solidă fundamentare științifică și totodată o largă dimensiune prospectivă.

Sînt deziderate ale relației decizie-cercetare, pe care sesiunea de la Galați le-a subliniat încă o dată, orientînd dezbaterile în spiritul sporirii eficienței sociale a cercetării, al optimizării întregii activități economice și social-politice.

Activitatea Centrului de științe sociale din Tîrgu Mureș

Sarcinile trasate de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu cercetării din domeniul științelor sociale a determinat intensificarea puternică a activității științifice și pe aceste meleaguri ale

României socialiste, accentul punîndu-se îndeosebi pe investigarea unor noi aspecte din istoria și cultura poporului nostru, a problematicii sociale pe care o oferă procesul construcției noul orînduiri din țara noastră.

Înființat în 1970, Centrul de științe sociale din Tîrgu Mureș continuă pe un plan superior, activitatea Centrului de istorie, filologie și istoria artei care și-a început activitatea în 1967 dezvoltată pe structura organizatorică a Secției de istorie a Academiei R.S. România (constituită în 1957) din cadrul Bazei de cercetări științifice Tîrgu Mureș. În actuala structură organizatorică Centrul de științe sociale are trei colective de cercetare: colectivul de sociologie și științe politice, colectivul de istorie, colectivul de filologie și istoria artei.

Încă de la înființarea sa instituția noastră și-a orientat, sub îndrumarea organelor locale de partid, întreaga sa activitate de cercetare științifică în direcția îndeplinirii marilor sarcini trasate de conducerea superioară de partid și de conducerea Academiei de Științe Sociale și Politice, urmărindu-se legarea într-o tot mai mare măsură a cercetărilor social-politice de nevoile societății, de necesitatea punerii la dispoziția organelor de decizie de partid și de stat a rezultatelor investigațiilor diferitelor aspecte ale vieții sociale a României socialiste, respectiv a județului Mureș.

Colectivul de sociologie și științe politice, înființat în 1972, a întreprins o serie de cercetări sociologice valoroase, care au ca fundament teoretic și metodologic concepția sociologică marxistă a partidului nostru. Deși încă tînră, modestă, cercetarea acestui colectiv începe să-și contureze principalele sale direcții de investigație a practicii social-economice, politico-ideologice și cultural-educative. În această privință sînt relevante cercetările care au abordat o serie de aspecte ale urbanizării comunei, ale socializării individului, precum și ale fluctuației forței de muncă. Amintim în acest sens lucrările: *Aspecte ale urbanizării în comuna Iernut*; *Aspecte sociologice ale persoanelor cu status socio-ocupational dublu*; *Mutații în comportamentul cultural al muncitorilor de origine rurală a procesului săririi societății socialiste multilateral dezvoltate*; *Implicațiile sociale ale fenomenului de navetism în județul Mureș*.

În cadrul Centrului de științe sociale este integrată și activitatea de cercetare a cadrelor didactice universitare de la catedrele de științe sociale ale Institutelor de învățămînt superior din Tîrgu Mureș. Preocupările științifice ale acestor cadre sînt ancorate în studierea unor probleme sociale, economice și politice de mare importanță. Consemnăm doar cîteva din lucrările în cadrul cărora s-au concretizat aceste preocupări: *Contribuții la studierea problemelor privind întărirea frăției oamenilor muncii români, maghiari, germani din județul Mureș*; *Uzina socialistă — factor de integrare*; *Aspecte ale procesului de modelare multilaterală a conștiinței socialiste în rândurile studenților*.

Cercetătorii Centrului de științe sociale și cele 44 de cadre didactice integrate au elaborat și publicat numeroase cărți și studii cu o largă circulație în țară și peste hotare; au luat parte la numeroase consfățuri, conferințe și simpozioane științifice din țară, precum și la unele reuniuni științifice cu caracter internațional. Sub egida Editurii Academiei R.S. România, Centrul nostru a publicat trei volume de studii și cercetări de științe sociale.

Planul unic de cercetare al instituției noastre pentru anii 1978 și 1979 s-a integrat organic în practica social-economică, în preocupările principale ale oamenilor muncii din județul Mureș. La îndeplinirea obiectivelor înscrise în planul de cercetare participă, pe lângă cercetătorii centrului, cadre de conducere ale organelor locale de partid și de stat, cadre didactice de la catedrele de științe sociale, activiști de partid și ai organizațiilor de masă, sociologi și psihologi din întreprinderi și alți specialiști. Pentru sporirea aportului cercetării sociale și politice la soluționarea unor sarcini și cerințe majore care se pun în fața organelor locale de partid, programul nostru a fost elaborat sub îndrumarea Comitetului județean de partid Mureș și Prezidiului Academiei de Științe Sociale și Politice și orientat spre cele mai prioritare obiective ale cercetării social-politice.

În această privință un loc principal îl ocupă tema: *Factori socio-economici de creștere a productivității și eficienței muncii în unitățile economice ale județului Mureș*. Pornind de la importanța deosebită pe care o au, în sporirea productivității și a eficienței muncii economice, factorii sociali și economici lucrarea acordă o deosebită atenție studierii unor probleme importante ca: *Creșterea productivității muncii prin utilizarea rațională a forței de muncă în întreprinderile industriale*; *Forme și modalități de reducere a cheltuielilor de producție la unele întreprinderi industriale din județul Mureș*; *Contribuția activităților de invenții, inovații și autoutilare la sporirea productivității muncii*; *Aspecte social-politice și profesionale în activitatea de pregătire, perfecționare și promovare a conducătorilor formațiilor de lucru din unitățile economice ale municipiului Tîrgu Mureș*; *Reducerea fluctuației forței de muncă, factor important al creșterii eficienței activității economice în întreprinderile industriale de construcții*; *Integrarea socială a itineretului din unitățile industriale ale județului Mureș*.

O altă temă importantă a programului nostru de cercetare este lucrarea: *Forme și modalități de dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii din județul Mureș*. Lucrarea își propune să trateze o problemă majoră ca: *Educația prin muncă și pentru muncă*; *Evaluarea gradului de însușire și aplicare în viață a principiilor eticii și echității*.

socialiste; Integrarea cadrelor cu funcții de conducere pe linie administrativă, a activiștilor organelor de partid, U.T.G. și sindicat în munca politico-ideologică și cultural-educativă; Raportul dintre democrație și conștiința socialistă; Mijloace politico-ideologice, cultural-educative de formare a concepției materialist-științifice a oamenilor muncii; Forme și modalități folosite de universitatea politică și de conducere în vederea însușirii de către cursanții a politicii partidului și statutului nostru, a filozofiei materialist-dialectice și istorice; Aspecte ale procesului de modelare multilaterală a conștiinței socialiste a studenților etc.

Un interes deosebit prezintă și tema: *Forme și modalități de integrare socială a persoanelor cu comportament deviant. În cadrul acestei teme sînt abordate problemele: Forme și modalități de socializare politică a tineretului; Mijloace de acțiune și educație în vederea prevenirii fenomenului infracțiunii în rândul tinerilor, a combaterii manifestărilor antisociale; Rolul integrativ al colectivelor de oameni ai muncii în ceea ce privește controlul social asupra tinerilor cu devianță comportamentală; Atitudinea tineretului față de sistemul de norme și valori specifice societății noastre. De o importanță majoră sînt și temele: Cât și mijloace de stabilizare a tineretului de la sale în agricultură; Sistemul școlar și mobilitatea socială a tineretului; Structura și dinamica forței de muncă în județul Mureș; Motivația de performanță (contribuții la studierea teoretică și experimentală a fenomenelor de succes și eșec).*

*Cercetarea istorică a fost în tot mai mare măsură direcționată înspre abordarea unor momente fundamentale ale istoriei poporului nostru, cum sînt: revoluția din 1848, mișcarea națională din Transilvania, mișcarea socialistă și muncitorească din Valea superioară a Mureșului. Totodată au fost cercetate unele aspecte ale istoriei noastre în context european. Sînt studiate tradițiile progresiste ale culturii românești. În acest context, colectivul de istorie a elaborat lucrările: *Revoluția de la 1848—1849 în Transilvania; Documente privind mișcarea națională din Transilvania în perioada 1877—1881; Istoria învățămîntului mediu din Transilvania în secolele XVI—XVII; Frecventarea universităților străine și pătrunderea ideilor iluministe în Transilvania în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea; Mișcări sociale pe Valea superioară a Mureșului între anii 1918—1933; Istoria regimentului II de graniță de la Năsăud. S-au publicat, de asemenea, lucrări pe teme privind frăția poporului român cu naționalitățile conlocuitoare.**

Colectivul de filologie-istoria artei a elaborat lucrările: Raporturi culturale româno-maghiare în perioada 1933—1944; Timotei Cipariu—

Repertoriu documentar; Monumente de arhitectură românească pe Valea superioară a Mureșului. Din preocupările acestui colectiv mai amintim: Octavian Goga—Pagini publiciste, o ediție cu studiu introductiv; 1 Decembrie 1918 în mărturie; Arhitectura populară românească de cult (ctitorii de lemn) de pe Valea superioară a Mureșului; Ideea de conștiință națională în folclorul românesc; Istoricul mișcării teatrale țigumureșene; Perfecționarea conținutului și tehnologiei didactice privind materialul muzical audiat în școala generală.

Continuîndu-și, pe un plan superior, preocupările în ce privește studierea unor aspecte mai puțin cunoscute din istoria poporului nostru în această parte a țării, Centrul de științe sociale Tg. Mureș și-a propus să elaboreze lucrările: *Documente privind mișcarea națională din Transilvania (1833—1834); Luminismul și învățămîntul transilvănean (1750—1830). Situația populației de pe teritoriul fostului regiment năsăudean de graniță în perioada 1851—1918; Lupta MADOSZ-ului pentru drepturi democratice pentru înfăptuirea unității de luptă a oamenilor muncii români și maghiari sub conducerea Partidului Comunist Român împotriva fascismului (1934—1944); Confruntări estetice în presa română și maghiară din Transilvania în perioada (1918—1944); Monumente românești din Cîmpia Transilvaniei.*

Toate aceste activități de cercetare sînt întregite prin organizarea de către Centrul de științe sociale a mai multor manifestări științifice pe problemele teoretice și practice ale politicii Partidului Comunist Român, prin participarea noastră la ample acțiuni politico-educative pe care le desfășoară organele locale de partid, integrîndu-se din ce în ce mai mult în activitatea social-politică a județului. În cadrul Festivalului „Cîntarea României” cercetătorii Centrului au ținut un mare număr de conferințe despre unele momente ale istoriei poporului nostru și a Partidului Comunist Român, despre caracterul științific al politicii partidului nostru și marile transformări revoluționare petrecute în anii construcției socialiste.

Atît prin munca rodnică pe care o desfășoară în domeniul cercetării științifice cît și prin integrarea în activitatea practică de înfăptuire a politicii partidului și statutului, Centrul de științe sociale din Tg. Mureș se afirmă tot mai mult ca o forță științifică și educativă eficientă în perimetrul județului Mureș.

Prof. univ. dr. Vasile Rus

directorul Centrului de științe sociale
din Tg. Mureș

Dinamică culturală și transformare socială

Seminar (24–29 octombrie 1978, Perpignan, Franța)

În condițiile rapidei dezvoltări a științelor sociale, ale permanentei extinderi a cîmpului lor de investigație și ale unei continue reevaluări critice a metodologiilor folosite, și nu rareori, chiar a premiselor și orientărilor teoretice fundamentale — a devenit aproape un fapt comun acela al apariției și dispariției a tot felul de grupuri de cercetare avînd o simplă existență meteorică. Cînd un asemenea grup reușește, în pofida a nu puține dificultăți obiective și subiective, să se mențină o durată mai mare de timp, evoluînd de-a lungul unui ax de preocupări prioritare, el se singularizează în raport cu efemeritatea celorlalte echipe sau chiar instituții. Unul dintre aceste cazuri fericite este grupul de studii privitoare la sociologia aspirațiilor, constituit din inițiativa și activînd sub îndrumarea sociologului francez Paul Henry Chombart de Lauwe. Înființat în urmă cu peste 15 ani, fără a avea o structură instituționalizată, grupul al cărui nucleu îl constituie cercetătorii din cadrul Laboratorului de etnologie socială și psihosociologie de la Montrouge a cunoscut o continuă evoluție tematică, metodologică și de orientare, marcată de-a lungul timpului de o serie de collovii, precum și de publicarea a numeroase volume colective sau de autor.

Cea mai recentă manifestare a acestui grup de cercetare o constituie seminarul desfășurat între 24–29 octombrie 1978, la Perpignan, seminar caracteristic atît pentru continuitatea preocupărilor cit și pentru capacitatea permanentă de auto-depășire, de deschidere la nou, la imperativele prezentului. Caracteristică în acest sens a fost ordinea de zi a seminarului care, subordonată temei de ansamblu: *Dinamică culturală și transformare socială*, a cuprins trei puncte distincte: 1. *transferul de cunoștințe*; 2. *aparitia unor noi forme de viață socială* și 3. *aspirații, dinamică culturală și transformare socială*. Într-adevăr, însăși aria tematică a seminarului indică, pe lîngă menținerea în centrul atenției a unor probleme perene cum sînt aspirațiile, dinamica culturală și rolul lor în transformarea socială, configurarea unor noi centre de interes, corelate cu tematica generală cum sînt schimbul de cunoștințe sau noile moduri de viață, domenii extrem de semnificative și actuale ale cercetării sociologice a complexelor procese de geneză și afirmare a trebuințelor, aspirațiilor, intereselor, proiectelor și revendicărilor concret-istorice ale indivizilor, grupurilor sau societăților.

Dealtfel, interesul deosebit al seminarului rezidă nu doar în bogăția tematică ci și în varietatea situațiilor de viață analizate prin participarea unor cercetători din zone diferite, reprezentînd atît țările dezvoltate, cit și cele în curs de dezvoltare. Discutate pe fundalul implicațiilor pe care imperativele unei noi ordini economice și politice le au asupra schimbului de cunoștințe, inclusiv de tehnologii, tocmai între țări cu niveluri de dezvoltare diferită — problemele din cadrul primului punct concretizează începutul unui proiect realizat în colaborare cu UNESCO. Teza esențială prezentată de profesorul Chombart de Lauwe ca premisă a noii cercetări este aceea că, în lumea contemporană, paralel și în directă dependență cu polarizarea capitalurilor economice și a puterii se constată și o tot mai mare acumulare de capitaluri de cunoaștere și, ca urmare, o accentuare a inegalității între țările dezvoltate și cele slab dezvoltate, inclusiv din acest punct de vedere. Or, importanța tot mai mare a culturii, științei, tehnicii pentru dezvoltare face ca inegalitatea cunoștințelor ce constituie una dintre consecințele cele mai dramatice ale inechității economice și sociale, să devină la rîndul ei o pirghie a menținerii și chiar a accentuării inegalităților fundamentale. Mai multe comunicări consacrate analizei acestor decalaje cum au fost cele referitoare la situațiile din Togo (Mathias Kokou Aithnard), Madagascar (Jean Pavageau), India (Hema și Guy Poitevin) sau Insulele Mauritius (Paula Lew Fai) precum și larga participare la debateri, inclusiv a reprezentantului UNESCO, W. Schwendler au permis confruntarea unor experiențe, cerințe și opinii variate cu privire la căile optime de eliminare, respectiv de reducere a acestor decalaje și inegalități. Deosebit de valoroasă s-a relevat concluzia subliniată de profesorul Chombart de Lauwe că o orientare consecventă umanistă și democratică nu poate accepta doar imperativul „transferului” de cunoștințe, cu alte cuvinte al unui „export” unilateral de cunoaștere realizat de la țările dezvoltate spre cele slab dezvoltate, chiar dacă aceasta constituie o evidentă necesitate. Evitarea acceptării unei pretinse „superiorități” culturale a celor ce dețin în prezent cunoașterea și deci a subaprecierii culturilor naționale ale popoarelor slab dezvoltate economic dar, mai ales, înălțurarea pericolului ca „transferul” de cunoștințe să reprezinte o impunere de către țările dezvoltate a propriilor modele culturale care să re-

producă în forme noi starea de dependență a țărilor slab dezvoltate — impun, așa cum s-a subliniat, necesitatea de a concepe demersul spre o nouă ordine echitabilă și în domeniul cunoașterii ca un proces multilateral de schimb și comunicare reciprocă; aceasta presupune o reală revalorizare și exprimare a culturilor tradiționale, recunoașterea faptului că și ele pot da mult culturii țărilor dezvoltate economic, paralel cu crearea condițiilor pentru un transfer democratic de cunoștințe de la deținătorii actuali ai capitalului cultural, științific și tehnic spre cei lipsiți de acesta dar fără impunerea unor modele culturale, a unor sisteme de valori sau strategii de dezvoltare ce nu corespund în mod autentic nevoilor și aspirațiilor popoarelor sau grupurilor respective (grupuri, pentru că în lumina studiilor prezentate și discutate în seminar problema transferului și, respectiv, a schimbului de cunoștințe se pune nu numai prin prisma raporturilor internaționale ci și la nivel național, între păturile sau clasele deținătoare de capital, putere și cultură și cele lipsite de acestea).

La fel de fructuoasă s-a dovedit și dezbaterărea celei de-a doua teme referitoare la geneza unor noi forme de viață socială prezentată în contribuțiile lui Ita Gassel, rezultând dintr-o cercetare participativă privind renovarea urbană în Belgia, a lui Emanuelle Bruzzone de la Universitatea din Torino cu privire la aspirațiile culturale ale muncitorilor italieni, ale Melikei Zamitti, autoare a unui studiu privind opunerea populației din cartierul vechi al orașului Tunis față de o modernizare urbană inadecvată sau ale lui Claude Teyssedre cu privire la viața unei cooperative din Dordogne (Franța). Dintre multiplele probleme dezbătute, aceea a raportului dintre aspirații și instituții a revenit cel mai frecvent permițând o critică a dominanței și manipulării proprii societății de consum și o afirmare a proceselor de emancipare socială realizată între altele prin geneza și afirmarea unor noi aspirații și forme de viață, opuse modelului dominant al civilizației industriale aflată în criză.

Subliniind aspectele teoretice și metodologice de interes general, inclusiv cele relevate la primele două teme, comunicările de la cel de-al treilea punct (André Grelon — Franța, despre aspirațiile profesionale și procesul de reproducție ideologică și Fred Mahler — România, despre aspirații și creativitate socială) au evidențiat importanța continuării și adâncirii studiului sociologic, psiho-social, psihologic, antropologic și axiologic al trebuințelor, aspirațiilor, proiectelor și revendicărilor indivizilor, grupurilor și societăților, studiu realizat pornind atât de la diversitatea reală, concret-istorică a lumii contemporane, a diferitelor țări, zone, sisteme economico-sociale, niveluri de dezvoltare economică și culturale cit și de la multiplicitatea căilor și strategiilor dezvoltării actuale și viitoare. Una dintre problemele principale discutate în acest cadru a fost aceea a rolului genezei și dinamicii aspirațiilor în procesul dezvoltării și al transformării sociale, supunându-se criticii acele teze, inspirate de doctrinele echilibrului și consensului social, care reduc aspirațiile la rolul de instrumente ale reproducției, ale menținerii *statu-quo*-ului social; fără a fetișiza aspirațiile și fără a le considera drept factorul determinant al dezvoltării, ci dimpotrivă analizând complexitatea medierilor ce definesc procesele de geneză și afirmare a acestora, studiile pot analiza critic izvoarele, orientările valorice și impactul aspirațiilor deschizând în mod real calea manifestării rolului lor creator, transformator în plan social.

Pus sub semnul unei gândiri științifice umaniste, seminarul de la Perpignan a exprimat astfel, pe lângă opțiuni valoroase în cimpul dezvoltării cercetărilor din domeniul științelor sociale, al perfecționării lor teoretice și metodologice, o deschidere autentică față de problemele majore ale lumii contemporane validată de efortul de a face ca progresul sociologiei să servească într-o cit mai mare măsură omul, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

dr. Fred Mahler